

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Vincentii Lirinensis Galli, Pro Catholicae Fidei Veritate et
antiquitate, aduersus prophanas omnium hæreseon
nouationes Libellus**

Vincentius <Lerinensis>

Venetijs, 1549

[Text]

urn:nbn:de:hbz:466:1-36089

VINCENTII LIRINENSIS GAL
li pro Catholice fidei Antiquitate et Vniuersitate, ad
uersus Profanas omnium hæreseon Noua
tiones, Libellus.

IGENTE scriptura & monente: Deu. 32.

Interroga patres tuos, & dicent tibi, se-
niores tuos, & adnuntiabunt tibi. Et ite-
rum: Verbis sapientium admodum tuam
aurem. Et iterum: Fili mi hos sermones ne
obliuiscaris, mea aut uerba custodiat cor

tuum uidetur mihi minimo omnium seruorum dei Peregrino Peregrina
quod res non minime utilitatis Dño adiuuante futura sit, si nus.
ea que fideliter à sanctis Patribus accepi literis comprehen-
dam, infirmitati certe propriae percessaria. Quippe quum ad
sit in promptu unde imbecillitas memoriæ meæ assidua lectio-
ne reparatur. Ad quod me negotium nõ solũ fructus operis,
sed etiã consideratio temporis, & opportunitas loci adhor-
tatur: Et tempus propterea, qđ quum ab eo omnia humana
rapiatur, & nos ex eo aliquid in inuicẽ rapere debemus, qđ
in uitam proficiat æternam, presertim quum & adpropin-
quantis diuini iudicij terribilis quædam expectatio augeri ef-
flagitet studia religionis, & nouorum Hæreticorum fraudu-
lencia multum curæ & attentionis indigeat.

Locus autem, quod urbium frequentia turbasque uitantes,
remotioris uillule, & in ea secretum monasterij incolamus
habitaculum, ubi absq; magna destructione fieri possit il-
lud quod canitur in Psalmo: Vacate, inquit, et uidete, quoniã
ego sum deus. Sed & propositi nostri ratio in id conuenit,
quippe qui quum aliquãdiu uarijs ac tristibus secularis militiæ
turbibus uolueremur, tandem nos in portum religionis cũ

Vincētius
Monachus
fuit.

VINCEN. LIR. GALLI

Etis semper fidissimum, Christo adspirante condidimus, ut
 ibi depositis uanitatis ac superbiæ flatibus, Christianæ humi-
 litatis sacrificio placâtes Deū, non solum præsentis uitæ nau-
 fragia, sed et futuri seculi incendia uitare possimus. Sed iam
 in nomine Domini quod instat adgrediar, ut. s. à maioribus tra-
 dita, et apud nos deposita describam, relatoris fide potius,
 quam autoris præsumptione, hac tñ scribēdi lege seruata, ut
 nequaquam oīa, sed tantū necessaria quæq; perstringā: neque
 id ornato et exacto, sed facili communiq; sermone, ut plera-
 que significata potius, quā explicata uideantur. Scribitur hi
 laute et accuratè, qui ad hoc munus uel ingenij fiducia, uel
 officij ratione ducuntur, me uerò subleuandæ recordationis,
 uel potius obliuionis meæ gratia Commonitorium mihimet
 parasse suffecerit, quod tamen paulatim recolendo quod didici emi-
 dare, et implere quotidie Domino præstante conabor. Atq;
 hoc ipsum idcirco præmonui, ut si fortè elapsum nobis in
 manus sanctorum deueniret, nihil in eo temere reprehēdat,
 quod adhuc uideant promissa emendatione limandum. Sepe
 igitur magno studio et summa attentione perquirens, à quā
 plurimis sanctitate et doctrina præstantibus uiris, quo nam
 modo possim certa quadā, et quasi generali ac regulari uia
 catholice fidei ueritatem ab heretica prauitatis falsitate dis-
 scernere, huiusmodi semper responsum ab oībus ferè retuli, quod
 siue ego, siue quis uellet exurgentium hereticorum fraudes
 deprehendere, laqueosq; uitare, et in fide sana sanus atque
 integer permanere, duplici modo munire fidem suam domi-

Eccl. auto- no adiuuante deberet: Primò. s. diuinæ legis autoritate, tum
 ritas quare deinde Ecclesiæ catholice traditione.
 magnifica Hic forsitan requirat aliquis: Quum sit perfectus scriptura
 enda. rarum canon, sibi que ad omnia satis superque sufficiat, quod

opus est ut ei ecclesiastica intelligentia iungatur autoritas? Quia uidelicet scripturam sacram pro ipsa sui altitudine non uno eodemque sensu uniuersi accipiunt, sed eiusdem eloquia aliter atque aliter alius atque alius interpretatur, ut penes quot homines sunt, tot illinc sententiae erui posse uideantur. Aliter namque illam Nouatianus, aliter Sabellius, aliter Donatus exponit, aliter Arius, Eunomius, Macedonius, aliter Photinus, Apollinaris, Priscillianus, aliter Iouinianus, Pelagius, Celestius, aliter postremo Nestorius. Atqui idcirco multum necesse est propter tantos tam uarij erroris anfractus, ut prophetica et apostolica interpretationis linea, secundum ecclesiastici et catholici sensus normam dirigatur.

In ipsa item catholica ecclesia magnopere curandum est, ut id teneamus, quod ubique, quod semper, quod ab omnibus creditum est: hoc est etenim uere proprieque catholicum quod ipsa uis nominis, ratioque declarat, quae omnia uere uniuersaliter comprehendit. Sed hoc ita demum fit, si sequamur uniuersitatem, antiquitatem, consensionem. Sequemur autem uniuersitatem hoc modo: Si hanc unam fidem ueram esse fateamur, quam tota per orbem terrarum confitetur ecclesia: Antiquitatem uero ita, si ab his sensibus nullatenus recedamus, quos sanctos maiores ac patres nostros celebrasse manifestum est: Consensionem quoque itidem, si in ipsa uetustate omnium, uel certe penes omnium sacerdotum pariter et magistrorum definitiones, sententiasque sectemur. Quid igitur faciet Christianus catholicus, si se aliqua ecclesiae particula, ab uniuersalis fidei communionem praeciderit? Quid itaque, nisi ut pestifero corruptoque membro sanitatem uniuersi corporis anteponat? Quid si nouella aliqua contagio non iam portiunculam tantum sed totam pariter ecclesiam commaculare conetur? Tunc ite

prouidebit, ut antiquitati inhaereat, quae prorsus iam non potest ab ulla nouitatis fraude seduci. Quid si in ipsa uetustate duorum aut trium hominum, uel certe ciuitatis unius, aut et provinciae alicuius error deprehendatur? Tunc omnino curabit, ut paucorum temeritati uel inscitiae, si qua sunt uniuersaliter antiquitus uniuersalis concilij decreta praeponat. Quid si tale aliquid emergat, ubi nihil eiusmodi reperiatur? Tunc opera dabit, ut collatas inter se maiorum consulat interrogetque sententias, eorum duntaxat, qui diuersis licet temporibus et locis in unius tamen ecclesiae catholicae communiōe, et fide permanentes, magistri probabiles extiterunt, et quicquid non unus aut duo tantum, sed omnes pariter uno eodemque consensu aperte, frequenter, perseveranter, tenuisse, scripserisse, docuisse cognouerit, id sibi quoque intelligat absque ulla dubitatione credendum. Sed ut planiora fiat quae dicimus, exemplis singulatim illustranda sunt, et paulo uberius exaggeranda, ne immodice breuitatis studio rapiantur rerum pondera orationis celeritate.

Donatistae Tempore Donati, a quo Donatistae, quum sese multa pars Africae in erroris sui furias praecipitaret, quumque immemor nominis, religionis, professionis, unius hominis sacrilega temeritatem Ecclesiae Christi praeponeret, tunc quicumque per Africae constituti, profano schismate detestato, uniuersis mundi ecclesiis adfocitati sunt, soli ex illis omnibus intra sacra catholicae fidei salui esse potuerunt: egregiam profecto relictas posteris formam, quemadmodum. scilicet deinceps bono more unius, aut certe paucorum uesaniae uniuersorum sanitas anteferretur.

Ariani. Item quando Arianorum uenenum, non iam portiuicium lam quandam, sed penes orbem totum contaminauerat, adeo ut propere cunctis Latini sermonis Episcopis, partim ui, partim

fraude deceptis, caligo quædam mētibus offunderetur, quidnam potissimum in tanta rerum confusione sequendū foret, tunc quisquis uerus Christi amator et cultor extitit, antiquā fidem nouellæ perfidiæ præferendo, nulla contagij ipsius peste maculatus est. Cuius quidem t̄pis periculo satis superque monstratum est, quantum inuehatur calamitatis nouelli dogmatis inductione. Tunc siquidem non solum paruæ res, sed etiam maximæ labefactatæ sunt. Nec. n. tantum adfinitates, cognationes, amicitia, domus, uerum etiā urbes, populi, prouinciæ, nationes, uniuersum postremò Romanum Imperiū funditus concussum & emotum est.

Nam; quū profana ipsa Arianorū nouitas, uelut quæ Ariana no-
dam Bellona aut Furia, capto prius oīum Imperatore, cūcta uitas uelut
deinde palatij culmina legib. nouis subiugasset, nequaquā deī furia quæ=
ceps d̄stitit uniuersa miscere atq; uexare, priuata ac publica, dā armauit
sacra p̄fanaq; oīa, nullū boni et ueri gerere discriminē, sed quos totū orbē
cunq; collibuisse tāquā de loco sup̄iore p̄cutere. Tunc teme=
rate coniuges, depopulatæ uiduæ, profanatæ uirgines, dilace=
rata monasteria, disturbati Clerici, uerberati Leuitæ, acti in
exilium Sacerdotes, op̄pleta sanctis ergastula, carceres, me=
talla: Quorum pars maxima interdictis urbibus protrusi at
que extorres, inter deserta, speluncas, feras, saxa, nuditate,
fame, siti affecti, contriti & tabefacti sunt. Atqui hæc om=
nia nunquid ullam aliam ob cām, nisi utique, dum pro coele=
sti dogmate humanæ superstitiones introducuntur? Dum be=
ne fundata antiquitas scelestæ nouitate subruitur, dū superio=
rum instituta uiolantur, dum rescinduntur scita patrum, dū
conuelluntur defnita maiorum, dum sese intra sacratæ atque
incorruptæ uetustatis castissimos limites profanæ ac nouellæ
curiositatis libido non continet. Sed forsā odio nouitatis,

VINCEN. LIR. GALLI.

et amore uetustatis hæc fingimus. Quisq; hoc æstimat, beato
 saltem credat Ambrosio, qui in secundo ad Imperatorẽ Gra-
 tianum libro, acerbitatem temporis ipse deplorans ait: Sed
 iam satis, inquit, omnipotẽs Deus nostro exitio, nostroq; san-
 guine, Confessorum neces, exitia Sacerdotum, & nefas iu-
 impietatis elumus. Satis claruit, eos qui uiolauerint fidem,
 tutos esse non posse. Item in tertio eiusdem operis libro: Ser-
 uemus igitur, inquit, præcepta maiorum, nec hæreditaria si-
 gnacula ausi rudis temeritate uiolemus. Librum signatum il-
 lum propheticum non seniores, non potestates, non angeli,
 non archægeli aperire ausi sunt, soli Christo explanãdi eius
 prærogatiua seruata est. Librum sacerdotalem quis nostrum
 designare audeat, signatum à Confessoribus, & multorum
 iam martyrio cõsecratum? Quem qui resignare coacti sunt,
 postea tamen damnata fraude signarunt, qui uiolare non au-
 si sunt. Confessores, & martyres extiterunt, quõ fidem eorũ
 possumus denegare, quorum uictoriam prædicamus? Prædi-
 camus planè, inquã, ò uenerande Ambrosi, laudantesq; mi-
 ramur: nã quis ille tam demens est, qui eos, & si adsequi non
 ualeat, non exoptet sequi, quos à defensione maiorũ fidei nul-
 la uis depulit? non minæ, non blandimenta, nõ uita, nõ mors,
 non palatium, non satellites, non Imperator, non imperium,
 non homines, non demones. Quos, inquam, pro religiose
 uetustatis tenacitate tanto munere Dominus dignos iudica-
 uit, ut per eos prostratas restauraret Ecclesias, extinctos spi-
 ritales populos uiuificaret, deiectas Sacerdotum coronas re-
 poneret, nefarias illas nouellæ impietatis non literas, sed litu-
 ras, infuso cœlitus Episcopis fidelium lachrymarum fonte de-
 leret. Vniuersum postremò iam penè mundum, seu a repenti-
 næ hæreseos tempestate perculsum, ad antiquam fidem, à no-

uella p̄f̄dia ad antiquam sanitatē, à nouitatis uesania, ad anti-
 quā lucē, à nouitatis cæcitate reuocaret. Sed in hac diuina qua-
 dā cōfessionū uirtute, illud est et nobis uel maximè cōsideran-
 dū, qđ tūc apud ipsam ecclesiæ uetustatē, nō partis alicuius,
 sed uniuersitatis ab ijs est suscepta defensio: Neq; n. fas erat,
 ut tanti ac tales uiri unius aut duorū hoīum errabūdas, sibiq;
 ipsis cōtrarias suspitiōes tam magno molimine adsererēt, aut
 uerò pro alicuius prouinciola temeraria quadā cōspiratione
 certarēt, sed oīum sanctæ ecclesiæ sacerdotū, apostolicæ et ca-
 tholicæ ueritatis, decreta et definita sectātes, maluerūt semet-
 ipsos, q̄ uetustæ uniuersitatis fidē prodere. Vnde et ad tātā
 gloriam puenire meruerunt, ut nō solum cōfessores, uerū etiā
 cōfessorum principes iure meritoq; habeantur. Magnum hoc
 igitur eorundē beatorum exēplum, planeq; diuinum, et ueris
 quibusq; catholicis indefessa meditatione recolendum, qui in
 modū septēp̄licis candelabri, septena sancti spūs luce radian-
 tis, elarissimam posteris formulam prēmōstrarūt, quo nā mo-
 do deinceps per singula q̄q; errorū uaniloquia, sacratæ uetu-
 statis autoritate profanæ nouitatis conteratur audacia. Neq;
 hoc sanè nouum, siquidem mos iste semp in ecclesia uiguit, ut
 quo quisq; floreret religiosior, eò prōptius nouellis adinuen-
 tionibus cōtraireret. Exēplis talibus plena sunt oīa. Sed ne lon-
 gum fiat, unum aliqđ, et hoc ab apostolica potissimum sede su-
 memus, ut omnes luce clarius uideant, beatorum apostolorū
 beata successio quanta ui semper, quanto studio, quanta con-
 tentione defenderit susceptæ semel religionis integritatem.

Quōdam igitur uenerabilis memoriæ Agripinus Cartha Agripinus
 gnēs̄is episcopus, primus oīum mortaliū cōtra diuī canonē, iterati ba-
 cōtra uniuersalis ecclesiæ regulam, cōtra sensum oīum consa ptissimi au-
 cerdotum, contra morem atq; instituta maiorum rebaptizan thor.

dum esse censebat. Quæ præsumptio tantum mali inuexit, non solum hæreticis omnibus formam sacrilegij, sed quibusdam catholicis occasionem præbuerit erroris.

Cum ergo undiq; ad nouitatē rei cuncti reclamaret, oēs quaquauersum sacerdotes pro suo quisq; studio reniterentur, tunc beatæ memoriæ papa Stephanus, aplice sedis Antistes, cum cæteris quidem collegis suis, sed tñ præ cæteris repositus, dignum ut opinor existimans, si reliquos oēs tantum fidei

Romanæ deuotione uinceret, quantum loci autoritate superabat. De ecclesiæ auctoritas. *au* niq; in epistola, q̄ tunc ad Aphricā missa est, et his uerbis

xit, nihil nouandum nisi qd̄ traditum est. Intelligebat enim uir sanctus et prudens, nihil aliud rōnem pietatis admittere, nisi ut omnia, qua fide à patribus suscepta forent, eadem filiis consignarentur, nosq; religionem non qua uellemus da-

Ducatum cere, sed potius qua illa duceret sequi oportere, idq; esse præbet nõ prium christiænæ modestiæ et grauitatis, non sua posteris tribus religio dere, sed amatoribus accepta seruare.

non nos re *ligioni.* Quis ergo tunc uniuersi negotij exitus, quis utiq; nisi usitatus et solitus? Retenta est. s. antiquitas, explosa nouitas. Sed fortè tunc ipsi nouitiæ adinuentioni patrocinia defuerūt. Imò uerò tanta uis ingenij adsuit, tanta eloquentiæ flumina, tantus adfertorum numerus, tanta ueri similitudo, tanta diuina legum oracula, sed planè nouo ac malo more intellecta, ut minime illa conspiratio nullo modo destrui potuisse uideatur, nisi sola tanti moliminis causa ipsa illa suscepta, ipsa defensa, ipsa laudata nouitatis professio destituisset.

Quid postremò ipsius Aphricani cõcilij siue decreti, q̄ in res donante Deo, nulla sed uniuersa tanq̄ somnia, tanquam fabulæ, tanquã supflua, abolita, antiquata, calcata sunt. Et o rerũ mira cõuersio, authores eiusdē opi. catholici, cõsectatores

uerò heretici iudicantur: Absoluuntur magistri, cōdēnantur
 discipuli: cōscriptores librorū filij regni erūt, assertores uerò
 gehēna suscipiet: Nā q̄s ille tam demens est, qui illud sctōrum
 oīum et episcoporum, et martyru lumen beatissimū Cypria- **Cyprianum**
 num cū ceteris collegis suis in aeternū dubitet regnaturū esse
 cū Christo? Aut q̄s tam cōtrā sacrilegus, qui Donatistas et cæ **Donatista**
 teras pestes, q̄ illius auctoritate cōsiliij rebaptizare se iactitāt, **rebaptizat**
 in sempiternū neget arsuos eē cum diabolo? Qd' quidē mihi
 diuinitus uidetur promulgatum eē iudiciū, pp̄ eorū maximē
 fraudulētiā, qui cum sub alieno noīe hāresim cōcinnare ma-
 chinentur, captant plerunq; ueteris cuiuspiā uiri scripta, pau-
 lō iuolūtius edita, q̄ pro ipsa sui obscuritate dogmati suo qua **Hæretico-**
 si cōgruant, ut illud nescio qd' q̄cunq; proferūt, neq; primi, **rum uasfri-**
 neq; soli sentire uideantur. Quorū ego nequitia duplici odio **cies.**
 dignam iudico, uel eō q; hāreseos uenenū propinare alijs nō
 ptimescunt, uel eō ēt qd' sancti cuiusq; uiri memoriam tanquā
 sopitos iam cineres profana manu uētilant, et q̄ silentio sepeli-
 ri oportebat, rediuiua opinione diffamant: sequentes oīno ue-
 stigia auctoris sui Cham, qui nuditatē uenerandi Noe, nō mo-
 do operire neglexit, uerū quoq; irridēdam ceteris enūciauit.
 Vnde tantā lese pietatis meruit offensam, ut ēt posteri ipsius **Filij Cham**
 pēli sui maledictis obligarentur, beatis illis fratribus, lōgeq; **qui sint ho-**
 dissimilibus, qui nuditatem ipsam reuerendi p̄ris neq; suis te- **die.**
 merare oculis, neq; alienis patere uoluerūt. Sed auersi ut scri-
 bitur texerunt eū. Quod est, erratum sancti uiri nec adpro-
 basse, nec prodidisse, atque idcirco beata in posteros benedi-
 ctione donati sunt. Sed ad propositum redeamus.

Magno igitur metu nobis imutatæ fidei, ac temeratæ reli-
 gionis piaculū ptimescendū est, à quo nos non solū cōstitutio-
 nis ecclesiasticæ disciplina, sed et censura apostolicæ deterret

autoritatis. Scitū etenim cunctis est, quā grauitate, q̄ seuerē,
 quā uehemēter iuehatur in quosdā beatus apostolus Paul. qui
 mira leuitate nimitū cito translati fuerant ab eo, qui eos uoca
 uerat in grām Christi, in aliud euange. q̄ nō est aliud, qui co
 aceruarāt sibi magistros ad sua desideria, à ueritate quidē u
 ditū auertētes, cōuersi uerò ad fabulas, hñtes damnationem.
 Quid primā fidē irritam fecissent? quos decepant ij, de quib
 Rom. 16 bus ad Rom. fratres scribit idē Apost. Rogo autē uos fratres,
 ut obseruetis eos, qui dissensiōes et offendicula prater doctri
 nam quā ipsi didicistis faciunt, & declinate ab illis: hñmōn.
 Christo dño nō seruiunt, sed suo uētri, et per dulces sermones
 et bñdictiones seducunt corda innocentium. Qui intrant per do
 mos, et captiuas ducūt mulierculas oneratas pētīs, q̄ ducunt
 1. Timot. 3 uarijs desiderijs, semp̄ discētes, et ad scīam ueritatis nūquam
 puenientes, uaniloqui et seductores, qui uniuersas domos sub
 uertūt, docētes q̄ nō oportet turpis lucri grā, hoīes corrupti
 mēte, reprobī circa fidē, superbi, et nihil sciētes, sed languētes
 circa qōnes et pugnas uerborū, qui ueritate priuati sunt, exci
 stimantes q̄stum eē pietatē, simul autē et otiosi discūt circūire
 domos, nō solū autē otiosi, sed et uerbosi, et curiosi, loquētes
 q̄ nō oportet, qui bonam cōscīam repellentes circa fidē nau
 fragauerunt. Quorū profana uaniloquia multū proficiūt ad
 impietātē, et sermo eorū ut cancer serpit. Bñ autē qd' de hīs uic
 scribit: sed ultra nō proficiūt, insipientia. n. eorum manifesta
 erit oībus, sicut et illorū fuit. Cum ergo tales quidā circūuen
 tes puincias et ciuitates, atq; errores uenalicios circūferēdo
 ēt ad Galat. deuenissent: cūq; his auditis Galatē, nausea qua
 dā ueritatis adfecti, apostolicæ, catholicæq; doctrinæ mānā re
 mouētes hēreticæ nouitatis sordibus oblectarent, ita sese apo
 stolicę ptāsīs exercuit autoritas, ut sūma cū seueritate decera

eret: Sed licet aut nos inquit, aut angelus de caelo euangelizet uobis praterquam quod euangelizauimus uobis, anathema sit. Quid est quod ait, sed licet nos? Cur non potius, sed licet ego? Hoc est, et si Petrus, etiam si Andreas, etiam si Ioan. etiam si postremo omnis Apostolorum chorus euangelizet uobis, praterquam quod euangelizauimus, anathema sit. Tremenda distinctio propter adferendam primae fidei tenacitate, nec sibi nec caeteris Coapostolis pepercisse. Parum est etiam si angelus inquit, de caelo euangelizet uobis, praterquam quod euangelizauimus, anathema sit. Non suffecerat ad custodia tradita semel fidei humanae conditionis commemorasse naturam, nisi angelicam quoque excellentiam comprehendisset: licet nos inquit, aut angelus de caelo. Non quia sancti caelestes quoque angeli peccare iam possint, sed hoc est quod dicit: si est, inquit, fiat quod non potest fieri, quisquis ille traditam semel fidem mutare tetauerit, anathema sit. Sed haec forsitan perfunctorie praeloquutus est, et humano potius effudit impetu, quam diuina ratione decreuit. Absit. Sequitur. n. et hoc ipsum ingenti molimine iterata insinuationis inculcat: Sicut praediximus inquit, et nunc iterum dico: Siquis uobis euangelizauerit praterquam quod accepistis, anathema sit. Non dixit: siquis uobis adnutiauerit praterquam quod accepistis, benedictus sit, laudetur, recipiatur, sed anathema sit inquit. i. separatus, segregatus, exclusus, ne unius ouis fieri. Anathema aliquem dicitur cotagium innoxium gregem Christi uenenata promissione contaminet. Sed forsitan Galatis tantum ista praeccepta sunt. Ergo et illa solis Galatis imperata sunt, quae in eiusdem Epistolae sequentibus commemorantur, qualia sunt haec: Si uiuimus spiritu, spiritu et ambulemus: Non efficiamur inanis gloriae cupidi, inuicem prouocantes, inuicem inuidetes. Et reliqua. Quod si absurdum est, et uerbis ex aequo impata sunt, restat ut sicut haec morum mandata, ita et illa quae de fide cauta sunt omnes pari modo comprehendat:

VINCEN. LIR. GALLI.

Et sicut nemini licet inuicē prouocare, aut inuidere inuicem, ita nemini liceat, preter id qd' ecclesia catholica usq; quaque euangelizat accipere. Aut forsitan tūc iubeatur, si quis adnūtiasset prater q̄ quod adnūtiatū fuerat anathemari, nūc uero iam nō iubetur. Ergo et illud qd' itē ibi ait: Dico autē spū conbulate, et desideriiū carnis nō pficietis. Tunc tantū iubeatur modō uero iam nō iubetur. Qd' si impium pariter et punitio sum ē ita credere, necessariō sequitur, ut sicut hęc cūctis etatibus obseruāda sunt, ita illa quoq; q̄ de nō mutanda fide sancta sunt cūctis etatibus imperata sint. Adnūtiare ergo Christianis catholicis, prater id qd' acceperūt, nūquā licet, nusquā licet. Nū licebit et anathemare eos qui adnūtiēt aliquid prater q̄ qd' semel acceptū est? nunquā nō oportuit, nusquā nō oportet, nūquā nō oportebit. Quæ cū ita sint, est ne aliquis uel tantæ audaciæ, qui prater id qd' apud ecclesiā adnūtiatū est, adnūtiēt? Vel tantæ leuitatis, qui prater id qd' ab ecclesia accepit, accipiat? Clamet, et repetēdo clamet, et oīa bus, et semp, et ubiq; p̄ literas suas clamet ille, ille? Vas electio nis, ille magister Gētū, ille Apostolorū tuba, ille terrarū p̄co, ille cœlorum conscius, ut si quis uouum dogma adnūtiauerit, anathemetur. Et contra reclamant ranæ quædā, et cy niphes, et muscæ morituræ, quales sunt Pelagiani, et heretici catholicis. Nobis inquit, authoribus, nobis principibus, nobis expositoribus dānate quæ tenebatis, tenete quæ dānabitis, reijcite antiquā fidē, paterna instituta, maiorū deposita, et recipite quæ nā illa tādē? Horreo dicere, sunt. n. tam supba, ut mihi nō mō adfirmari, sed ne reselli quidem sine aliquo piculo posse uideantur. Sed dicet aliquis.

Quædam Cur ergo p̄sepe diuinitus sinūtur excellētes q̄dam p̄sone ne quidem in ecclesia cōstitutæ, res nouas catholicis adnūtiare? Recta in

ADVER. PROF. NO.

terrogatio, et digna q̄ diligentius atq; uberius p̄tractetur, cui refelli sine
 tū nō ingenio proprio, sed diuinæ legis auctoritate ecclesia= piaculo sa
 stici magistri documēto satisfaciendū est. Audiamus ergo Sā tis possunt
 ctum Moſen, & ipse nos doceat cur docti uiri, & qui p̄pter
 scientiæ gratiā, ab Apostolo et Propheta nuncupantur, pro
 ferre interdū p̄mittantur, noua dogmata, quæ uetus testamen
 tū allegorico sermone deos alienos appellare cōsueuit, eò qd' **Dij alieni.**
 scilicet ita ab hæreticis ipſorū opiniones, sicut à gētilibus dij
 sui obseruētur. Scribit ergo in Deuteronomio beatus Moſes:
 Si surrexerit, inquit, in medio tui Propheta, aut quis somniū
 uidisse se dicat: Id est, magister in ecclesia cōstitutus, quē disci
 puli uel auditores sui ex aliqua reuelatiōe docere arbitrētur.
 Quid deinde? Et p̄dixerit, inqt, signū atq; portētū, & eue
 nerit qd' loquutus est. Magnus profecto nescio quis significa
 tur magister, & tantæ scientiæ, qui sectatoribus proprijs non
 solum q̄ humana sunt nosse, uerum et quæ supra hominē sunt
 p̄noscere posse uideatur. Quales ferē discipuli sui iactitant
 fuisse Valentinum, Donatum, Photinum, Apollinarem, cæ
 terosq; eiusmodi. Quid postea? Et dixerit, inquit, tibi, eamus
 & sequamur deos alienos quos ignoras, et seruiamus eis. qui
 sunt dij alieni, nisi errores extranei quos ignorabas. i. noui et
 inauditi: & seruiamus eis, id est, credamus eis, sequamur eos.
 Quid ad extremum? Non audies, inquit, uerba Propheta il
 lius, aut Somniatoris. Et quare, oro, te à deo non prohibetur
 doceri, qd' adeo prohibetur audiri? Quia, inquit, tē: at uos do
 minus deus uester, ut palā fiat, utrum diligatis eum an non in
 toto corde, & in tota anima uestra.

Hæreses

Luce clarius apta causa est, cur interdū diuina prouidētia quare chri
 quosdā ecclesiarū magistros, noua q̄dam dogmata p̄dicare stus exori
 patiatur, ut tentet uos dominus, inquit, deus uester. Et profe= ri patiatur

Et magna tentatio est, cum ille quem tu Prophetam, quem
 prophetarū discipulū, quē doctorem & adfertorem ueritatis
 putes, quem summa ueneratione & amore cōplexus sis, sub
 bito latenter noxios subinducat errores, quos nec cito apprehendere
 ualeas, dū antiqui magisterij ducis praeiudicio, nec
 facile damnare ducis fas, dum magistri ueteris praepeditis
 sectu. Hic forsitā efflagitet aliquis, ut ea quae sancti Mosē uer
 bis adserta sunt, ecclesiasticis aliquibus demonstrētur exemplis.
 Aequa ex postulatio, nec diu differenda: Nam ut à proximis,
 & manifestis incipiam, qualem fuisse nuper tentationem pu
 tamus, cum infelix ille Nestorius, subito ex oue conuersus in
 lupum, gregem Christi lacerare coepisset? cum eū hi ipsi qui
 rodebantur ex magna adhuc parte ouem crederent, ideoque
 morsibus eius magis paterent. Nam quis eum facile errare
 arbitraretur, quem tanto imperij iudicio electum, tanto sacer
 dotum studio profecutum uideret? qui cum magno sanctorum
 amore, summo populi fauore celebraretur quotidie, palam
 diuina tractabat eloquia, & noxios quoque Iudeorum &
 gentilium confutabat errores. Quo tandem isto modo nō cui
 us fidem faceret se recta docere, recta praedicare, recta senti
 re? Qui ut uni haeresi suae aditum patefaceret, cunctarum ha
 reseon blasphemias insectabatur. Sed hoc erat illud quod Mos
 Nestorius ait: Tentat uos dominus deus uester, si diligatis eum ut
 qualis. non. Et ut Nestorium praetereamus, in quo plus semper ad
 mirationis quā utilitatis, plus famae quā experientiae fuit: que
 opinione uulgi aliquandiu magnū humana magis fecerat gra
 tia quā diuina. Eos potius commemoremus, qui multis profe
 ctibus, multaque industria praediti, nō paruae tētationi catholica
 Photinus cis hominibus extiterūt: uelut apud Pānonias maiorū memo
 Pānonius ria Photinus ecclesiam Sirmitanam tentasse memoratur, ubi
 cum

cum magno oīum fauore in sacerdotium fuisset ascitus, & ali
 quādiu tāquam catholicus administraret, subito sicut malus
 ille Propheta, aut somniator, quē Moses signat, creditam sibi
 plebem Dei persuadere cœpit, ut sequeretur deos alienos, id
 est, errores extraneos, quos antea nesciebat. Sed hoc usitatū,
 illud uerò pernitosum, qd' ad tantum nefas nō mediocribus
 adminiculis utebatur: nam erat & ingenij uiribus ualens, &
 doctrina opibus excellens, et eloquio præpotens: quippe qui
 utroq; sermone copiose & grauius disputaret, & scriberet,
 qm̄ monumentis librorū suorum manifestatur, quos idem par Photinus
 tim Græco, partim Latino sermone cōposuit, Sed bene, qd' Græcos et
 cōmissi ipsi oues Christi multū pro catholica fide uigilantes Latinos li-
 et caute cito ad præmonētis Mosi eloqa respexerūt, et Pro- bros scri-
 pheta atq; pastoris sui licet admirarentur eloquentiam, tenta ptos reli-
 tionem tñ non ignorarunt: Nam quem antea quasi arietē gre quit.
 gis sequebantur, eundem deinceps uelut lupum fugere cœpe-
 runt. Neq; solum Photini, sed ēt Apollinaris exemplo istius Apollina-
 ecclesiasticæ tentationis periculum discimus, & simul ad ob- ris.
 seruandæ diligentius fidei custodiam cōmonemur: Etenim ip-
 se auditoribus suis magnos actus, & magnas generauit angu-
 stias, quippe cū eos huc ecclesiæ traheret authoritas, huc ma-
 gistri retraheret cōsuetudo, sic inter utraq; nutabundi & sus-
 citantes quid potius sibi seligendum foret nō expediunt. Sed
 forsitan eiusmodi ille uir erat, qui dignus esset facile cōtem-
 ni. Imò uerò tantus ac talis, cui nimium cito in plurimis cre-
 deretur. Nā quid illo præstantius acumine, exercitatione, do-
 ctrina: quā multas ille hæreses multis uoluminibus oppres-
 serit, quot inimicos fidei cōstatauerit errores, iditio est opus
 illud 30. non minus librorū nobilissimum & maximum, quo Porphy-
 rianas Porphyrij calumnias magna probationū mole cōsu- rius.

dit. Longum est uniuersa ipsius opera cōmemorare, quibus profecto summis ædificatoribus ecclesiæ par esse potuisset, nisi profana illa hæreticæ curiositatis libidine nouū nescio quid adinuenisset, quo & cunctos labores suos uelut cuiusdam lepræ admistione scædaret ut cōmitteret et doctrina eius non tantum ædificatio, quàm tentatio potius ecclesiastica diceretur. Hic à me forsitan deprecatur, ut horum quos supra cōmemorauimus hæreses exponā, Nestorij. s. Apollinaris et Photini. Hoc quidem ad rem de qua nunc agimus non attinet: propositum enim nobis non est singulorum errores persequi, sed paucorum exemplum proferre, quibus euidenter ac perspicue demonstratur illud quod Moses ait. Quia, scilicet si quis ecclesiasticus aliquis magister, et ipse interpretandis prophetarum mysterijs propheta, nouum quiddam in ecclesiam Dei tentet inducere, ad tentationem ipsam stram fieri prouidentia diuina patiat. Vtile igitur fuerit in excursu, quid supra memorati hæretici sentiāt, breuiter exponere.

Photini se nere. i. Photinus, Apollinaris, Nestorius. Photini ergo secta hæc est: Dicit Deum singulum esse et solitarium, et more iudaico cōfitendum, trinitatis plenitudinē negat, neque ullam dei uerbi, aut ullam spūs sancti putat esse personam: Christum uerò hominem tantummodo solitarium adserit, cui principium adseribit ex Maria, & hoc omnimodis dogmatizat, solam nos personam Dei patris, et solū Christum hominem colere debere. Hæc ergo

Apollinaris scita. Photinus. Apollinaris uerò, in unitate quidem trinitatis quodammodo cōsentire se iactitat, et hoc ipsum non plena fidei sanitate, sed in Dñi incarnatione aperta professione blasphematur: Dicit, non in ipsa Saluatoris nostri carne, aut animam humanam penitus non fuisse, aut certe talē fuisse, cui mens et ratio non esset. Sed et ipsam Dñi carnem, non de sanctæ uirginis Mariæ carne susceptam, sed de cælo in uirginē descendisse dicebat, eamque nutantem

semper & dubius, modo coeternā Deo uerbo, modo de uerbi diuinitate factam prædicabat: nolebat. n. in Christo duas esse substantias: unam diuinam, alteram humanā, unam ex patre, alteram ex matre: sed ipsam uerbi naturam putabat esse discissam, quasi aliud eius permaneret in Deo, aliud uerò uersum fuisset in carnē, ut cum ueritas dicat ex duabus substātijs unum esse Christum: ille cōtrarius ueritati, ex una Christi diuinitate duas adserat factas esse substantias, Hæc itaq; Apollinaris, Nestorius aut cōtrario Apollinari morbo, dū sese duas Nestorij er in Christo substantias distinguere simulat, duas introducit re ror. pente personas, & inaudito scelere duos esse uult filios Dei, duos Christos: unum Deum, alterum hoīem: unum qui ex patre, alterum qui sit generatus ex matre. Atq; ideo adserit sanctam Mariam nō θεοτοκον, sed Χριστότοκον esse dicendam: quia, ex ea nō ille Christus qui Deus, sed ille qui erat homo natus sit. Quod si quis eū putat in literis suis unū Christum dicere, et unam Christi prædicare personam, nō temere credat: aut. n. istud fallendi arte machinatus est, ut per bona facilius suaderet & mala, sicut ait Apost. Per bonum mihi operatus est mortē. Aut ergo ut diximus, fraudulentie causa quibusdam in locis scriptorū suorum unum Christum, & unam Christi psonam credere se iactitat: Aut certe post partū iam uirginis ita in unū Christum duas perhibet cōuenisse psonas, ut tū cōceptus, seu partus uirginei tpe, & aliquanto postea duos Christos fuisse cōtendat. Et cum. s. Christus homo communis primū & solitarius natus sit, & necdum Dei uerbi personæ unitate sociatus, postea in eum adsumptis uerbi psona descenderit: et licet nunc in Dei gloria maneat adsumptus aliquandiu, tū nihil inter illum et cæteros hoīes interfuisse uideatur. Hæc ergo Nestorius, Apollinaris, Photinus aduersus

VINCEN. LIRI. GALLI

catholicam fidem rabidi canes latrant: Photinus trinitatem
 non confitendo: Apollinaris convertibilem uerbi dicendo natu-
 ram, et duas in Christo substantias non confitendo, et aut to-
 tam Christi animam, aut certe mentem atque rationem in anima dene-
 gando, et adserendo pro sensu mentis fuisse Dei uerbum: Ne-
 storius duos Christos, aut semper esse, aut aliquandiu fuisse ad-
 seuerando. Ecclesia uero catholica, et de Deo, et de Saluato-
 re nostro recta sentiens, nec in trinitatis mysterio, nec in Chri-

Due sub- si incarnatione blasphematur: Nam et unam diuinitatem in tri-
stantia in nitatis plenitudine, et trinitatis aequalitatem in una atque eadem
Christo. maiestate ueneratur: et unum Christum Iesum, non duos, eum-
 demque Deum pariter atque hominem confitetur: Vnam quidem in
 eo personam, sed duas substantias: duas subsistentias. sed unam
 credit esse personam: duas substantias, quia mutabile non est uer-
 bum Dei, ut ipsum uerteretur in carne: unam personam, ne duos
 profitendo filios quaternitatem uideatur colere, non trinitatem.
 Sed operaepretium est, ut idipsum et atque et distinctius et ex-
 pressius enucleemus: In deo una substantia, sed tres personae:
 In Christo duae substantiae, sed una persona: In trinitate alius
 atque alius, non aliud atque aliud: In Saluatore aliud atque aliud,
 non alius atque alius. Quo in trinitate alius atque alius, non aliud
 aliud. atque aliud? Quia. scilicet alia est persona patris, alia filij, alia spiritus
 sancti. Sed tamen patris et filij et spiritus sancti non alia et alia,
 sed una eademque natura. Quo in Saluatore aliud atque aliud,
 non alius atque alius? Quia uidelicet altera substantia diuinita-
 tis, altera humanitatis, sed tamen deitas et humanitas non alter et
 alter. sed unus. idemque Christus, unus idemque filius Dei, et
 unius eiusdemque Christi et filij Dei una eademque persona. Sic
 ut in homine aliud caro, et aliud anima, sed unus idemque homo anima
 et caro. In Petro uel Paulo aliud anima, aliud caro, nec tamen duo

Petri caro & aīa, aut alter Paulus aīa, et alter caro, sed unus
 idemq; Petrus, unus idemq; Paulus, ex duplici diuersaq; sub=
 sistens animi corporisq; natura. Ita igitur in uno eodemq;
 Christo duæ substantiæ sunt, sed una diuina, altera humana:
 una ex patre Deo, altera ex matre uirgine: una coæterna &
 æqualis Patri, altera ex tpe & minor Patre: una cōsubstan=
 tialis Patri: altera cōsubstantialis matri: unus tñ idemq; Chri=
 stus in utraq; substantia. Nō ergo alter Christus Deus, alter
 homo: nō alter increatus, alter creatus: nō alter impassibilis,
 alter passibilis: nō alter æqualis Patri, alter minor Patre: non
 alter ex patre, alter ex matre, sed unus idemq; Christus Deus
 & homo, idem nō creatus & creatus, idem incōmutabilis et
 impassibilis: idem cōmutatus & passus: idem Patri & æqua=
 lis et minor: idē ex Patre ante secula genitus: idē in seculo ex
 matre generatus: perfectus Deus, pfectus homo: in Deo sum=
 ma diuinitas, in hoīe plena humanitas: Plena, inquam, huma=
 nitas, quippe quæ aīam simul habeat & carnē, sed carnē ue=
 ram nostram, maternam: aīam uerò intellectu præditā, men=
 te ac rōne pollutē. Est ergo in Christo uerbum, aīa, caro, sed
 hoc totum unus est Christus, unus filius Dei, et unus Salua=
 tor ac redemptor noster. Vnus aut nō corruptibili nescio qua
 diuinitatis & humanitatis cōfusione, sed integra & singula=
 ri quadam unitate psonæ: Neq; n. illa cōiunctio alterum in al=
 terum cōuertit atq; mutauit, qui est proprius Arianorū, sed Ariani cō=
 ita in unum potius utrunq; cōpegit, ut manente semp in Chri fundūt na=
 stō singularitate unius eiusdemq; personæ, in æternum quoq; turas.
 pmaneat proprietates uniuscuiusq; naturæ: quò. s. nec unquam
 Deus corpus esse incipiat, nec aliqñ corpus esse desistat, quæ
 et humanæ cōditionis demōstratur exemplo. Neq; n. in præ=
 senti tantū, sed in futuro quoq; unusquisq; hoīum ex aīa con=

stabit & corpore, nec tñ unq̄ aut corpus in aīam, aut anima
 uertet̄ in corpus, sed unoquoq; hoīum sine fine uicturo, in
 unoquoq; hoīum sine fine necessariò utriusq; substantiæ differe
 rentia, p̄manebit. Ita in Christo quoq; utriusq; substantiæ sic
 cuiq; in eternū pprietas, salua tñ p̄sonæ unitate retinēda est.
 Sed cū p̄sonā sepius nominamus, & dicimus q̄ Deus p̄sona
 hō factus sit, uehemēter uerēdū est, ne hoc dicere uideamur,
 q̄ Deus uerbū sola imitatione actiōis q̄ sunt n̄ra suscepit, et
 quicqd̄ illud est cōuersationis humanæ quasi adumbratus nō
 quasi uerus homo fecerit. Sicut ī theatris fieri solet, ubi uis
 plures effingit repētē personas, quarum ipse nulla est: Qua
 tiescunq; etenim aliqua suscipitur imitatio actionis alienæ, uel
 aliorum officia aut opera patrantur, ut tñ hi qui agunt non
 Manichæi sint ipsi quos agūt. Neq; n. ut uerbi gratia seculariū & Ma
 nichæorū utamur exēplis, cum actor tragicus sacerdotē effin
 git, aut regem, sacerdos aut rex est: nam desinente actū simul
 & ea quæ susceperat persona desistunt. Absit hoc à nobis ne
 fariam sceleratūmq; ludibrium, Manichæorū sit ista demen
 tia, qui phantasiæ prædicatores, aiunt filium Dei Deum per
 sonam hoīs non substantiæ extitisse, sed actū putatiuo quodā
 & conuersatione simulasse. Catholica uerò fides ita uerbum
 Dei hoīem factum esse dicit, ut quæ nostra sunt, nō fallaciter
 & adumbratē, sed uerē expressēq; susciperet, & quæ erant
 humana, non quasi aliena imitaretur, sed potius ut sua gere
 ret, & prorsus qđ agebat, hoc ēt quem agebat is esset. Sicut
 ipsi nos quoq; in eo qđ loquimur, sapimus, uiuimus, subsisti
 mus, nō imitamur hoīes, sed sumus: Neq; n. Petrus & Ioan
 nes, ut eos potissimū nominem, imitando erāt hoīes, sed subsi
 stendo. Neq; item Paulus simulabat Apostolum, aut fingebat
 Paulum, sed erat Apostolus, & subsistebat Paulus. Ita etiam

Deus uerbum adsumendo, & habendo carnē, loquendo, faci-
 ciendo, patiendo per carnē, sine ulla tñ suæ corruptione natus
 re hoc oīno præstare dignatus est, ut hoīem perfectum non
 imitaretur, aut fingeret, sed exhiberet, ut homo uerus non ui-
 deretur aut putaretur, sed eēt atq; subsisteret. Igitur sicut aīa
 cōnexa carnī, nec in carnē tñ uersa, non imitatur hoīem, sed
 est homo: & homo nō per simulationem, sed per substantiā,
 ita ēt uerbum Deus absque ulla sui cōuersione ueniēdo, se ho-
 mini nō cōfundendo, nō imitando factus est homo, sed subsi-
 stendo. Abijciatur ergo tota penitus personæ illius intelligen-
 tia, quæ fingendo imitatione suscipitur, ubi semper aliud est,
 & aliud simulatur, ubi ille q̄ agit nunq̄ is est quē agit. Absit
 etenī ut hoc fallaci mō deus uerbū psonā hoīs suscepisse cre-
 datur, sed ita potius, ut incōmutabili sua manente substantia,
 et in se pfecti hoīs suscipiendo naturā, ipse caro, ipse hō, ipse
 persona hoīs existeret, nō simulatoria sed uera: non imitati-
 ua, sed substantiua: non denique q̄ cum actione desisteret, sed
 quæ prorsus in substantia permaneret. Hæc igitur in Christo
 psonæ unitas nequaquā post uirginis partum, sed in ipso uir-
 ginis utero cōpacta atque perfecta est: Vehementer etenim
 præcauere debemus, ut Christum nō modo unum, sed ēt sem-
 per unum cōfiteamur: quia intoleranda blasphemia est, ut ēt
 si nunc eum unum esse cōcedas, aliqñ tñ non unum, sed duos
 fuisse cōtendas, unum. s. post tempus baptismatis, duos uerō
 sub tpe natiuitatis. Qd' immensum sacrilegiū nō aliter profē-
 ctō uitare poterimus, nisi unitū hoīem Deo, sed unitate per-
 sonæ, non ascensu uel resurrectione, uel baptismo, sed iam in
 matre, iam in utero, iam denique in ipsa uirginali cōceptione
 fateamur, pp̄ quam personæ unitatem indifferenter ei atque
 promiscuē & quæ Dei sunt propria tribuuntur homini, &

que carnis propria adscribuntur Deo. Inde est, n. qd' diuinitus
 scripūt est: Et filiū hoīs descendisse de cœlo, & dñm manū
 tis crucifixū in terra: Inde & ē est ut carne dñi facta, carne
 dñi creata, ipsum uerbū dei factū, ipsa sapientia dei impleta,
 scīa creata dicatur, sicut in præscentia manus ipsius et pedis
 fossi esse referuntur. Per hanc, inquam, personæ unitatem, illud
 quoque similis mysterij rōne perfectum est, ut carne uera
 bi ex integra matre nascente, ipse Deus uerbum natus ex uir-
 gine catholicissimè credatur, impijssimè denegetur. Quæ cū
 ita sint, absit ut quisquam sanctam Mariā diuinæ gratiæ pri-
 uilegijs ut speciali gloria fraudare conetur: Est, n. singularis
 quodam dñi ac Dei, nō filij aut sui munere uerissimè ac bea-
 tissimè θεότοκος cōfitenda. Sed nō eo modo θεότοκος, quo
 impia qdam hæresis suspicatur, quæ adserit eam Dei matrē
 sola appellatione dicendam, quæ eum s. pepererit hoīem, qui
 postea factus est Deus, sicut dicimus presbyteri matrem, aut
 episcopi matrem, nō iam presbyterum aut episcopum parien-
 do, sed eum generando hoīem, qui postea presbyter uel epi-
 scopus factus est. Non ita, inquam, sancta Maria θεότοκος,
 sed ideo potius, quoniam ut suprā dictum est, iam in eius sa-
 crato utero sacrosanctum illud mysterium perpetratum est,
 quod pp singularē quādam atque unicam personæ unitatem,
 sicut uerbū in carne caro, ita homo in deo Deus est. Sed iam
 ea quæ cē supra memoratis hæresibus, uel de catholica fide
 breuiter dicta sunt, renouandæ causæ memoriæ breuius stri-
 ctiusq; repetamus, quo s. & intelligantur iterata plenius, &
 firmitus inculcata teneantur. Anathema igitur Photino, nō re-
 cipiēti plenitudinē trinitatis, & Christū hominē tantummo-
 do solitarium prædicāti. Anathema Apollinari, adserenti in
 Christo cōuersæ diuinitatis corruptionē, & auferenti pfectæ

Maria.
 θεότο-
 κος.

humanitatis proprietatē. Anathema Nestorio, neganti ex uir-
 gine deū natum, adserenti duos Christos, et explosa trinitatis
 fide quaternitatē nobis introducēti. Beata uerò catholica ec-
 clesia, q̄ unum deum in trinitatis plenitudine, & itē trinitatis
 & equalitatem in una diuinitate ueneratur, ut neq; singularitas
 substantiæ p̄sonarum cōfundat proprietatem, neq; uem trini-
 tatis distinctio unitatem separet deitatis. Beata inquam eccle-
 sia, quæ in Christo duas ueras p̄fectasq; substantias, sed unam
 Christi credit esse p̄sonā, ut neq; naturarū distinctio unitatem
 p̄sonæ diuidat, neq; itē personæ unitas differentiam cōfundat
 substantiarū. Beata inquam ecclesia, q̄ ut unum semper Christiū
 & esse & fuisse fateatur, unitū hoīem deo non post partum,
 sed iam in ipso matris utero, cōfiteatur. Beata inquam ecclesia, q̄
 deum factum hoīem nō cōuersione naturæ, sed personæ ratio-
 ne intelligit, personæ aut nō simulatoriæ & transeuntis, sed
 substantiæ ac permanēis. Beata inquam ecclesia, quæ hanc
 p̄sonæ unitatē tantam uim habere prædicat, ut p̄p̄ eam miro
 ineffabiliq; mysterio & diuina homini, & deo adscribat hu-
 mana: Nā propter eam & hoīem de cælo sc̄d̄m deū descen-
 disse nō abnegat, & deū sc̄d̄m hoīem credit in terra factum,
 passum, & crucifixū. Propter eam deniq; & hominē dei fi-
 lium, & deum filium uirginis cōfiteatur. Beata igitur ac uene-
 randa, b̄d̄icta & sacrosancta, et oīno supernæ, illi angelorū
 laudationi cōparanda confessio, quæ unum dominum deū tri-
 na sanctificatione glorificat. Idcirco etenim uel maximē uni-
 tatē Christi prædicat, ne mysterium trinitatē excedat. Hæc in
 excursu dicta sint, aliās si deo placuerit, uberius tractanda,
 explicāda. Nunc ad propositum redeamus: Dicebamus ergo
 in superioribus, qđ in ecclesia dei tentatio esset populi error
 magistrī, & tanto maior tēratio, quāto ipse esset doctior qui

erraret. Quod primū scripturæ autoritate, deinde ecclesiasticis docebamus exemplis, eorum, s. cōmemoratione, qui cum aliis
 Cum eccle quādiu sanæ fidei forēt habiti, ad extremum tñ aut in alienā
 siæ doctri decidissent sectā, aut ipsi suā heresim cōdidissent. Magna pro
 næ asseren sectō res, & ad discēdum utilis, & ad recolēdum necessaria,
 da. quam ēt atq; ēt exēplorū molibus illustrare atq; inculcare debemus, ut oēs serē catholici nouerit se cum ecclesia doctores
 recipere, nō cum doctoribus ecclesiæ fidem deserere debere. Sed ego ita arbitror, q; cū multos in hoc tētandi genere pro
 ferre ualeamus, nemo penē sit, qui Origenis tentationi ualeat
 cōparari, in quo plura adeo præclara, adeo singularia, adeo
 mira extiterunt, ut inter iniria habendā cunctis adsertionibus
 eius fidē qui uis ille facile iudicaret. Nā si uita facit autoritatis
 magna illi industria, magna pudicitia, patientia, tolerantia. Si
 genus uel eruditio quid eo nobilius, qui primū in ea domo na
 tus est, q̄ est illustrata martyrio? Deinde pro Christo non solū
 patre, sed oī quoq; facultate priuatus, tantū inter sanctæ paa
 ptatis profecit angustias, ut pro noīe diuine cōfessiōis sepius,
 ut serunt, adfligeretur. Neq; uerō hæc in illo sola erant, q̄ cum
 etā postea tētationi forēt, sed tanta ēt uis ingenij tā profundū,
 tam acris, tam elegantis, ut oēs penē multū lōgēq; superaret
 tanta doctrinæ ac totius eruditionis magnificētia, ut pauca
 rēt diuine, penē fortasse nullæ humanæ philosophiæ, q̄ nō pe
 nitus adsequeretur cuius scientiæ. Cū Græci nō crederēt, He
 bræa quoq; elaborata sunt. Eloquentiā uerō quid memorem
 cuius fuit tā amœna, tam læta, tā dulcis oratio, ut mihi ex ore
 ipsius nō tam uerba, q̄ mella quædam fluxisse uideatur. Quæ
 nō ille persuasū difficilia disputādi uiribus elimpidauit? Quæ
 factu ardua nō ut facillima uiderētur effecit? Sed forsitā argu
 mentorū tantummodo nexibus adsertiones suas texuit. Imo

Origenis
 familia,
 eruditio.

planè nemo unquã magistrorũ fuit, qui pluribus diuinæ legis
 uteretur exẽplis. Sed credo pauca cõscripsit. Nemo mortaliũ
 plura, ut mihi sua oĩa nõ solum plegisse, sed ne inueniri quidẽ
 posse uideatur. Cui ne quicquã ad sciẽtiæ instrumẽta deesset,
 et plenitudo exabundauit ætatis. Sed forsitan discipulis parũ
 felix. Quis unquã felicior? Nẽpe innumeri ex sinu suo docto-
 res, innumeri sacerdotes, cõfessores et martyres extiterũt. Iã
 uerò quanta apud oẽs illius admiratio, quanta gloria, quanta
 gratia fuerit, quis exequi ualeat? Quis nõ ad eũ paulò religio-
 sior ex ultimis mundi patribus aduolauit? quis Christianorũ
 nõ penè ut prophetarũ? Quis philosophorũ nõ ut magistrum
 ueneratus est? Quã autem nõ solũ priuatæ cõditioni, sed ipsi Mannea
 quoq; fuerit reuerendus imperio, declarant historie q̃ eum à Origenem
 matre Alexandri imperatoris accitum ferunt, cœlestis utique ad se alle-
 sapiẽtiæ merito, cuius et ille gratia et amore illa flagrabat. xit.
 Sed et eiusdẽ Epistolæ testimonium p̃hibent, quæ ad Philip-
 pum imperatorẽ, qui primus Romanorũ principũ Christia-
 nus fuit, Christiani magisterij autoritate cõscripsit, de cuius i-
 credibili quadã sciẽtia, si quis referẽtib; nobis Christianũ nõ
 accipit testimonium, saltẽ testificantibus philosophis gentile
 recipiat cõfessionẽ. Ait nanq; impius ille Porphyrius, excitũ
 se fama ipsius Alexandria puerum ferè prexisse, ibiq; eum ui-
 disse iam senẽ, sed planè talẽ tantumq; qui arcẽ totius sciẽtiæ
 cõdidisset. Dies me citius defecerit, quã ea q̃ in illo uiro præ-
 clara extiterũt, uel ex minima saltẽ parte p̃stringam, quæ ta-
 men oĩa nõ solũ ad religionis gloriam, sed et ad tẽtationis ma-
 gnitudinẽ p̃tinebant. Quotus n. quisq; tãti ingenij, tantæ do-
 ctirine, tantæ gratiæ uirũ aut facile deponeret, ac nõ illa po-
 tius uteretur snã, se cũ Origene errare malle, quàm cũ alijs mi hæc fu-
 uera sentire? Et quid plura? eò res decidit, ut tantæ p̃sonæ, tan- it uox.

ti doctoris. tanti prophetae, non humana aliqua, sed ut excius
 docuit, nimirum periculosa tentatio plurimos a fidei integritate
 deduceret. Quam ob rem hic idem Origenes tantus ac talis, dum
 gratia dei insolentius abutitur, dum ingenio suo nimirum indulget,
 sibique satis credit, cum parumpedit antiquam christiane religio-
 nis simplicitatem, dum se plus cunctis sapere praesumit, dum ecclesia-
 sticas traditiones et veterum magisteria contemnens, quaedam
 scripturarum capitula nouo more interpretatur, meruit ut de
 se quoque ecclesiae dei diceretur: Si surrexerit in medio tui pro-
 pheta. Et paulo post: non audies, inquit, uerba prophetae illius.
 Et iterum: Quia, inquit, tetat uos dominus deus uester, utrum illu-
 gatis eum an non. Verum non solum tentatio, sed et magna tentatio,
 deditam sibi atque in se pedentem ecclesiam admiratione ingenii,
 scientiae, eloquentiae, conuersationis et gratiae, nihil de se suspi-
 cantem, nihil se uerentem, subito a ueteri religione in nouam
 fanitatem sensim paulatimque traducere. Sed dicet aliquis, cor-
 ruptos esse Origenis libros. Non resisto, quin potius et malos
 libros cor Nam id a quibusdam et traditum, et scriptum est, non catholi-
 ruptos. cis tantum, uerum etiam haereticis. Sed illud est quod nunc debemus
 aduertere, et si non ipsum, libros tamen sub nomine suo editos magne
 esse tentationi, qui multis blasphemiarum uulneribus scaten-
 tes, non ut alieni, sed quasi sui et leguntur et amantur: ut et si
 errore concipiendo Origenis non fuit sensus, ad errorem tamen
 suadendum Origenis autoritas ualere uideatur. Sed et Tertul-
 liani quoque eadem ratio est: nam sicut ille apud Graecos, ita
 hic apud Latinos nostrorum omnium facile princeps iudicandus
 est. Quid enim hoc uiro doctius? Quid in diuinis atque humanis
 Tertullia- rebus exercitatus? Nepe omnem philosophiam, et cunctas phi-
 ni eruditio losophorum sectas, autores, adsertoresque sectarum, omnesque
 eorum disciplinas, omnem historiarum ac studiorum uarietatem

mira quoddam mentis capacitate complexus est: ingenio uero non
 ne tam graui ac uehementi excelluit, ut nihil sibi penè ad ex-
 pugnandum proposuerit, quod non aut acumine intruperit, aut po-
 dere eliserit? Iam porrò orationis suae laudes quis exequi uale-
 at? quae tanta, nescio qua rationum necessitate conferta est, ut ad
 consensum sui, quos suadere non potuerit, impellat: cuius quot
 pene uerba, tot sententiae sunt: quot sensus, tot uictoriae. Sciunt hoc
 Marciones, Apelles, Praxeae, Hermogenes, Iudaei, Gentiles,
 Gnostici, ceterique: quorum ille blasphemias multis ac magnis
 uoluminum suorum molibus, uelut quibusdam fulminibus euer-
 tit. Et tamen hic quoque post haec omnia, hic inquam Tertullianus ca-
 tholici dogmatis. i. uniuersalis ac uetustae fidei parum tenax,
 ac disertior multo quam felicitior, mutata deinceps sententia fecit ad
 extremum quod de eo beatus confessor Hilarius quodam loco
 scribit: Sequenti, inquit, errore detraxit scriptis probabilibus
 auctoritatem. Et fuit ipse quoque in Ecclesia magna tentatio. Sed
 de hoc nolo plura dicere. Hoc tantum commemorabo, quod contra Tertullianum
 Moysi praecipuum exurgentes in Ecclesia nouellas Motani nus motus
 furias, et insana illa insanarum mulierum nouitij dogmatis somni somnia
 ueras prophetias adseuerando, meruit ut de se quoque et probat.
 scripturis suis diceretur: si surrexerit in medio tui propheta.
 Et mox: Non audies uerba prophetae illius. Quare? Quia, in-
 quit, tentat uos dominus uester, utrum diligatis eum an non. His igitur
 tot ac tantis, ceterisque eiusmodi ecclesiasticorum exemplorum
 molibus euidenter aduertere, et secundum Deuteronomij le-
 ges luce clarius intelligere debemus, quod si quando aliquis ecclesia-
 sticus magister a fide aberrauerit, ad tentationem id nostram
 fieri prouidentia diuina patiat, utrum diligamus Deum an non
 in toto corde, et in tota anima nostra. Quae cum ita sint, ille est
 uerus, et germanus, et catholicus, qui ueritatem Dei, qui eca-

germanus ^{cl}esiam, qui Christi corpus diligit, qui diuinae religioni, qui
 Christiana ^{ca}tholicae fidei nihil praeposit, non hominis cuiusquam auctori
 nus quis ^{ta}tatem, non amorem, non ingenium, non eloquentiam, non philosophiam:
 sed haec cuncta despiciens, et in fide fixus, stabilis permanens,
 quicquid uniuersaliter antiquitus ecclesiam catholicam tenuisse
 cognouerit, id solum sibi tenendum credendumque decernit. Quic
 quid uero ab aliquo deinceps uno praeter omnes, uel contra omnes
 sanctos nouum et inauditum subiduci senserit, id non ad religio
 nem, sed ad tetationem potius intelligat pertinere. Tum praeci
 pue beati Apostoli Pauli eruditus eloquijs, hoc est. n. quod in
 prima ad Corinthios scribit: Oportet, inquit, et haereses esse,
 ut probati manifesti fiant in uobis, Ac si diceret: Ob hoc in
 quit, haereses non statim diuinitus eradicantur auctores, ut pro
 bati manifesti fiant. i. unusquisque quam tenax, et fidelis, et si
 xus sit catholicae fidei sit amator appareat. Et reuera cum qua
 que nouitas ebullit, statim cernitur frumentorum grauitas, et
 leuitas palmarum: tunc sine magno molimine excutitur ab area,
 quod nullo potest intra aream tenebatur: Nanque alij illico
 prorsus auolant, alij uero tantummodo excussi, et perire me
 tuunt, et redire erubescunt, saucij, semineces, ac semiuini
 pe qui tantam ueneni hauserint quantitatem, quae nec occidat,
 nec digeratur: nec mori cogat, nec uiuere sinat. Heu miseran
 da conditio, quantis illi curarum aestibus, quantis turbibus
 exagitantur: Nunc etenim qua uetus impulerit incitato erro
 re rapiuntur: nunc in semetipsos reuersi tanquam contrarij su
 ctus reliduntur: nunc temeraria praesumptione et ea qua in
 certa uidentur, adprobant: nunc irrationali metu et qua cer
 ta sint expauescunt, incerti quae eant, quae redeant, quid adpe
 tant, quid fugiant, quid teneant, quid dimittant. Quae quidem
 dubij et malepeduli cordis afflictio diuina erga se miseratio

nis est medicina si sapiant. Idcirco etenim extra tutissimū cæ-
 tholicæ fidei portum diuersis cogitationum, quatiuntur, uer-
 berantur, ac penè necantur procellis, ut excussa in aliū elatæ
 mētis uela deponant, quæ male nouitatū uentis expanderāt,
 seseq; intra fidissimam stationē placidæ ac bonæ matris redu-
 cant, & teneant: atq; amaros illos turbulentosq; errorū flu-
 ctus, primitus reuomāt, ut possint deinceps uiuæ & salientis
 aquæ fluētā potare. Deducāt bñ qd' didicerant nō bñ, & ex
 toto ecclesiæ dogmate qd' intellectu capi pōt, capiant: quod
 nō pōt, credant. Quæ cū ita sint, iterum atq; iterum eadē me-
 cum reuoluens & reputans, mirari satis nequeo tantam quo-
 rundam hominū uasaniā, tantam excæcatæ mentis impieta-
 tem, tantam postremo errandi libidinē, ut cōtenti nō sint, tra-
 dita & recepta semel antiquitus credēdi regula, sed noua ac
 noua in diē quærant, semp̄que aliquid gestiant religioni ad-
 dere, mutare, detrahēre: Quasi nō cœlestē dogma sit, quod se-
 mel reuelatum esse sufficiat, sed terrena institutio, quæ aliter
 p̄fici nisi assidua emendatione, imò potius reprehensione nō
 posset: cū diuina clamēt oracula. Ne trāsferas terminos quos
 posuerunt patres tui. Et: Sup̄ iudicantē ne iudices, & scindē-
 tem sepem mordebit eum serpens. Et illud Apostolicum, quo
 oēs oīum hærēsē sceleratæ nouitates, uelut quodam spiritali
 gladio sepe trūcatæ semp̄que truncadæ sunt: O Timothee
 depositum custodi, deuitans profanas uocū nouitates, & op-
 positiones falsi nominis scientiæ, quam quidam promittentes
 circa fidem exciderunt. Et post hæc inueniuntur aliqui tanta
 inueteratæ frōtis duritia, tanta impudētia incude, tā adaman-
 tine ptinaciæ, qui tantis eloquiorum cœlestium molibus non
 seccūbant, tantis pōderibus nō satiscant, tantis malleis nō cō-
 quassentur, tantis postremo fulminibus nō cōterantur. Deu-

ta, inquit, profanas uocum nouitates: Nō dixit antiquitates, non dixit uetustates, imò planè quid econtrario sequetur ostendit: Nam si uitanda est nouitas, tenenda est antiquitas, et si profana est nouitas, sacrata est uetustas. Et oppositum inquit, falsi nominis scientiæ. Verè falsum nomen apud doctrinas hereticorum, ut ignorãtia scientiæ, & caligo serentatis, & tenebræ luminis appellatione succentur. Quã quidam, inquit, promittentes circa fidem exciderunt. Quid promittentes exciderunt? Nisi nouam nescio quam ignoratamq; doctrinã. Audias etenim quosdam ipsorum dicere: Venite ò insipientes & miseri, qui uulgò catholici uocitami, & discite fidem, quam quam præter nos nullus intelligit, quæ multis ante seculis latuit, nuper uerò reuelata & ostensa est, sed discite furtim atque secretim, delectabit enim uos. Et item: Cum didiceritis latenter, docete, ne mundus audiat, nec ecclesia sciat: pauca nanque concessum est tanti mysterij capere secretum. Nōne hæc uerba sunt illius meretricis, quæ apud Salomonis Proa uerba uocat ad se prætereũtes uiam, qui dirigunt iter suum. Qui est, inquit, uestrum insipientissimus diuertat ad me. Inopes autem sensu exhortatur, dicens: Panes occultos libenter attingite, et aquam dulcẽ furtim bibite. Quid deinde? At ille, inquit, nescit quō terrigenæ apud eam pereant. Qui sunt ipsi terrigenæ? Exponat Apostolus. Qui circa fidẽ, inquit, exciderunt. Sed operæ pretiũ est totũ ipsum Apostoli capitulum diligentius tractare: o Timothee, inquit, depositũ custodi, deus tãtas profanas uocũ nouitates. O, exclamatio ista et præsciẽtia est pariter & charitatis: Præuidebat, n. futuros, quos et prædolebat errores. Quis est hodie Timotheus? Nisi uel generaliter uniuersa ecclesia, uel specialiter totũ corpus Præpositorũ, qui integrã diuini cultus scientiã uel habere ipsi debent, uel

Declara-
tur locus
Pauli ad
Timoth.
1. Tim. 6

uel alijs infundere. Quid est depositum custodi? Custodi, inquit, propter fures, propter inimicos, ne dormientibus hominibus superseminent zizania, super illud tritici bonum semen, quod seminauerat filius hominis in agro suo. Depositum, inquit, custodi. Quid est depositum? Id est, quod tibi creditum est, non quod à te inuentum: quod accepisti, non quod excogitasti: rem non ingenij, sed doctrine: non usurpationis priuatæ, sed publicæ traditionis: rem ad te perditam, non à te prolata: in qua non autor debes esse, sed custos, non institutor, sed sectator: non ducens, sed sequens. Depositum, inquit, custodi catholicæ fidei talentum, inuiolatum, illibatumq; conserua. Quod tibi creditum est, hoc pecuniq; traditum te maneat, hoc à te tradatur. Aurum accepisti, aurum redde: nolo mihi pro alijs alia subijcias, nolo pro auro aut impudenter plumbum, aut fraudulentè æramenta supponas: nolo auri speciem, sed naturam planè. O Timothee, ô sacerdos, ô tractator, ô doctor, si te diuinum munus idoneum fecerit, ingenio, exercitatione, doctrina esto spiritualis tabernaculi Bezalehel, pretiosas diuini dogmatis gemmas exculpe, fideliter coapta, adorna sapienter, adijce splendorem, gratiam, uenustatem. Intelligatur te exponente illustrius, quod antea obscurius credebatur. Per te posteritas intellectum gratuletur, quod ante uetustas non intellectum uenerabatur: eadem tamen que didicisti doce, ut cum dicas nouè, non dicas noua. Sed forsitan dicit aliquis: Nullus, ne ergo in ecclesia Christi profectus da-
 Nouè, non
 noua dicè
 da.
 habeatur religionis? Habeatur planè & maximus: Nā quis ille est tā inuidus hominibus, tam exosus Deo, qui istud prohibere conetur? Sed ita tamen, ut uerè profectus sit ille fidei, non permutatio: siquidem ad profectum pertinet, ut in semet ipsa una quæque res amplificetur: Ad permutationem uerò,

ut aliquid ex alio in aliud trāsuertatur. Crescat igitur oportet, & multum uehementēque proficiat tam singulorum, quā omnium: tam unius hominis, quā totius ecclesie etatum ac seculorum gradibus intelligentia, scientia, sapientia: sed in suo duntaxat genere, in eodem scilicet dogmate, eodem sensu, eadēque sententia: Imitetur animarum religionem corporum, quæ licet annorum processu numeros suos euoluant, & explicent, eadem tamen quæ erant permanent. Multum interest inter pueritiæ florem, & senectutis maturitatem: sed iidem ipsi fiunt senes, qui fuerant adulescentes: ut quamuis unius eiusdēque hominis status habitusque mutetur, una tamen nihilominus eadēque natura, una eadēque persona sit. Parua Patientium membra, magna iuuenum eadem ipsa sunt, tamen quot paruulorum artus, tot uirorum: & si qua illa sunt, quæ æui maturioris ætate pariuntur, iam in seminis ratione proferta sunt, ut nihil nouum postea profertur in semibus, quod non in pueris iam antè latitauerit. Vnde non dubium est hanc esse legitimam & rectam proficiendi regulam, hunc ratum atque pulcherrimum crescenti ordinem, si eas semper in grandioribus partes ac formas numerus detexit ætatis, quas in paruulis creatoris sapientia præformauerat. Quòd si humana species in aliquam deinceps nō sui generis uertatur effigiem, aut certè addatur quippiam membrorum numero, uel detrahatur, necesse est ut totum corpus uel intercidat, uel prodigiosum fiat, uel certè debilitetur. Ita etiam Christianæ religionis dogma, sequatur has decet profectuum leges, ut annis scilicet consolidetur, dilatetur tempore, sublimetur ætate, incorruptum tamen illibatumque permaneat. Et uniuersis partium suarum mensuris, cum ætis quasi membris ac sensibus proprijs plenum atque perfectum

fit, quod nihil præterea permutationis admittat, nulla proprietatis dispendia, nullam definitionis sustineat uarietatem. Exempli gratia: Seuerunt maiores nostri antiquitus in hac ecclesiastica segete triticeæ fidei semina, iniquum ualde & incongruum est, ut nos eorum posterum pro germana ueritate frumenti subdititium zizaniæ eligamus errorem. Quin potius hoc rectum & consequens est, ut in primis atque extremis sibi met non discrepantibus, de incrementis triticeæ institutionis, trincei quoque dogmatis frugem demetamus: ut cum aliquid ex illis seminum primordiis accessu temporis euoluatur, & nunc letetur & excolatur: nihil tamen de germinis proprietate mutetur, addatur licet species, forma, distinctio, eadem tamen cuiusque generis natura permaneat. Absit etenim, ut rosea illa catholici sensus plantaria in carduos spinasque uertantur. Absit, inquam, ut in isto spiritali paradiso, de cynamomoni, & balsami furculis, lolium repente, atque aconita proueniant. Quodcumque igitur in hac ecclesia Dei agricultura fide patrum satum est, hoc idem filiorum industria decet excolatur, & obseruetur, hoc idem flore ætate maturet, hoc idem proficiat, & perficiatur. Fas est etenim ut præ se illa cœlestis philosophiæ dogmata processu temporis excurentur, limentur, poliantur. Sed nefas est ut commutentur, nefas ut detruncentur, ut mutilentur. Accipiant licet euidentiā, lucem, distinctionem, sed retineant necesse est plenitudinem, integritatem, proprietatem: Nam si semel admissa fuerit hæc impiæ fraudis licentia, horreo dicere quantum excindenda, atque abolenda religionis periculum consequatur: Abdicata etenim qualibet parte catholici dogmatis, alia quoque atque item alia, ac deinceps alia & alia iam quasi ex more & licito abdicabuntur. Porro autem singulatim partibus

repudiatis. quid aliud ad extremum sequetur, nisi ut totum
 pariter repudiatur? Sed & econtrà, si nouitia ueteribus, exa-
 tranea domesticis, et prophana sacratis admisceri coeperint,
 proserpat hic mos in uniuersum necesse est, ut nihil post hoc
 apud ecclesiam relinquatur intactum, nihil illibatum, nihil in-
 tegrum, nihil immaculatum, sed sit ibidem deinceps impio-
 rum ac turpium errorum lupanar, ubi erat antea castæ et in-
 Ecclesiæ corruptæ sacrarium ueritatis. Sed auertat hoc à suorum men-
 officium. tibus nefas diuina pietas, sitq; hic potius impiorum suor.
 Christi uerò ecclesia sedula & cauta depositorum apud se
 dogmatum custos. Nihil in his unquam permutat, nihil mi-
 nuit, nihil addit, non amputat necessaria, non adponit super-
 flua, non amittit sua, non usurpat aliena, sed omni industria
 hoc unum studet, ut uetera fideliter sapienterque tractando,
 si qua illa sunt antiquitas informata, & inchoata accuret, &
 poliat: si qua iam expressa & enucleata, consolidet, firmet: si
 qua iam confirmata & definita, custodiat. Denique quid un-
 quam aliud conciliorum decretis enisa est, nisi ut quod antea
 simpliciter credebatur, hoc idem postea diligentius crederetur?
 quod antea lentius prædicabatur, hoc idem postea instan-
 tius prædicaretur: quod antea securius colebatur, hoc idem
 postea sollicitius excoleretur. Hoc, inquam, semper, neque quic-
 quam præterea, hæreticorum nouitatibus excitata concilio-
 rum suorum decretis catholica perfecit ecclesia, nisi ut quod
 prius à maioribus sola traditione susceperat, hoc deinde po-
 steris etiam per scripturæ chirographum cõsignaret: magnâ
 rerum summam paucis literis comprehendendo, et plerumq;
 propter intelligentiæ lucem, non nouum fidei sensum nouæ
 appellationis proprietate signando. Sed ad Apostolum redeo
 . Timo. 6 mus: O Timothee, inquit, depositum custodi, deuittans propu-

has uocum nouitates. Deuita, inquit, quasi uiperã, quasi scor-
pionem, quasi basiliscum, ne te non solum tactu, sed etiam uis-
su afflatuq; pcutiant. Quid est deuitare? Cum huiusmodi nec
cibum sumere. Quid est deuita? Siquis, inquit, uenit ad uos,
& hanc doctrinam non adfert. Quam doctrinam, nisi catho-
licam, & uniuersalem? & unam eandemque per singulas æta-
tum successiones incorrupta ueritatis traditione manentem,
et usque in secula sine fine mansuram? Quid tum? Nolite, in-
quit, recipere eum in domum, nec aue ei dixeritis: qui enim
dicit illi aue, communicat operibus eius malignis.

Prophanas, inquit, uocum nouitates. Quid est prophanas? Propha-
næ nihil habent sacri, nihil religiosi, ab ecclesiæ penetra-
libus, quæ est templū Dei, penitus extraneas: Prophanas, in-
quit, uocum nouitates: Vocum, id est, dogmatum, rerum, sen-
tentiæ nouitates, quæ sunt uetustati, quæ antiquitati con-
trariæ. Quæ si recipiantur, necesse est ut fides beatorum pa-
trū, aut tota, aut certè magna ex parte uiolentur: Necesse est
ut omnes omnium ætatum fideles, omnes sancti, omnes casti,
continentes uirgines, omnes clerici, leuitæ & sacerdotes, tan-
ta confessorum millia, tanti martyrum exercitus, tanta ur-
bium, tanta populorum celebritas & multitudo, tot insulæ,
prouinciæ, reges, gentes, regna, nationes, totus postremo
iam penè terrarum orbis, per catholicam fidem Christo ca-
piti incorporatus, tanto seculorum tractu ignorasse, errasse,
blasphemasse, nescisse quid crederet, pronuncietur: Propha-
nas, inquit, uocum nouitates deuita. Quas recipere atque se-
ctari nūquam catholicorum, semper uerò hæreticorum fuit.
Et reuera, quæ unquam hæresis, nisi sub certo nomine, cer-
to loco, certo tempore ebulliuit? Quis unquam hæreses insti-
tuit, nisi qui se prius ab ecclesiæ catholicæ uniuersitatis et an-

tiquitatis consensione discreuerit? Quod ita esse luce clarius exempla demonstrant.

- Pelagius** Quis enim unquam ante prophanum illum Pelagium tantam uirtutem liberi præsumpsit arbitrij, ut ad hoc in bonis rebus per actus singulos ad iuuandum necessariam Dei gratiam non putaret? Quis ante prodigiosum discipulum eius
- Celestius** Celestium, reatu præuaricationis Adæ omne humanum genus denegauit adstrictum? Quis ante sacrilegum Arium, trinitatis unitatem discindere? quis ante sceleratum Sabellium, unitatis trinitatem confundere ausus est? Quis ante crudelissimum Nouatianum, crudelem Deum dixit, eò quòd multam mortem morientis, quàm ut reuertatur & uiuat? Quis ante magum Simonem, Apostolica districtione percussum, quo uetus ille turpitudinum gurges usque in nouissimum Priscillianum continua & occulta successione manauit, autonas, rem malorum, id est, scelerum, impietatum, flagitiorumque nostrorum ausus est dicere creatorem Deum? Quippe quem adferit talem hominum manibus ipsum suis creare naturam, quæ proprio quodam motu, & necessaria cuiusdam uoluntatis impulsu nihil aliud possit, nihil aliud uelit nisi peccare, eò quòd furijs uitiorum omnium exagitata & inflammata, in omnia turpitudinum barathra inexhausta cupiditate rapiatur. Innumera sunt talia, quæ breuitatis studio præmittimus, quibus tamen cunctis satis euidenter perspicue monstratur, hoc apud omnes ferè hæreses quasi solenne esse ac legitimum, ut semper prophanis nouitatibus gaudeant, antiquitatis scita fastidiant, & per oppositiones falsi nominis scientiæ à fide naufragent. Cōtrà uerò catholicorum hoc ferè proprium, deposita sanctorum patrum & commissa seruare, damnare prophanas nouitates, et sicut dixit, acque itea

rum prædixit Apostolus : Siquis adnuntiauerit præterquam
quod acceptum, est anathemate.

Hic fortasse aliquis interroget, an & heretici diuina scri- Quo pa=
pturæ testimonijs utantur . Utuntur planè & uehementer Et hereti
quidem , nam uideas eos uolare per singula quæque sanctæ ci scriptu=
legis uolumina, per Moysi, per Regnorum libros, per Psal- ris utatur.
mos, per Apostolos, per Euāgelia, per Prophetas. Siue enim
apud suos, siue alienos, siue priuatim, siue publicè: siue in ser
monibus, siue in libris, siue in conuiujs, siue in plateis, nihil
unquam penè de suo proferūt, quod non etiam scripturæ uer
bis adumbrare conentur . Lege Pauli Samosatani opuscula,
Priscilliani, Eunomij, Iouiniani, relinquanturque pestium,
cernas infinitam exemplorum cōgeriem, propè nullam omit
ti paginam, quæ non noui aut ueteris testamenti sententijs si
cata & colorata sit : Sed tantò magis cauendi & pertime=
scendi sunt, quantò occultius sub diuinæ legis umbraculis la
titant . Sciunt enim foetores suos nulli ferè citò esse placitu=
ros, si nudi & simplices exhalentur, atque idcirco eos coele=
stis eloquij, uelut quodam aromate aspergunt, ut ille qui hu=
manum facile despiceret errorem, diuina non facile contem=
nat oracula . Itaque faciunt quod hi solent, qui paruulis au=
stera quædam temperaturi pocula, prius ora melle circumli=
nuant, ut incauta ætas cum dulcedinem præfenserit, amaritudi
nem non reformidet . Quod etiam his curæ est, qui mala Rectè er
gramina & noxios succos medicaminum uocabulis præcolo go dictum
rant, ut nemo ferè ubi superscriptum legerit remedium, suspi ē pyxides
cetur uenenum . Idem denique & Saluator clamabat: Atten- hère phar
dite uobis à Pseudopphetis , qui ueniunt ad uos in uestitu maca, phar
ouium , ab intus autem sunt lupi rapaces . Quid est uestitus maca uerò
ouium: nisi prophetarum & Apostolorum proloquia , quæ uenena.

ijdem ouili quadam synceritate agno illi immaculato, qui tol-
lit peccatum mundi, tanquã uellera quædam texuerunt? Qui
sunt lupi rapaces, nisi sensus hæreticorum feri & rabidi qui
caulas ecclesiæ semp infestant, et gregem Christi quauis pos-
sunt dilacerant. Sed ut fallacius incautis ouibus obrepant, ma-
nente luporũ ferocia deponunt lupinam speciem, & sese diu-
inæ legis sententijs, uelut quibusdam uelleribus obuoluunt, ut
cum quisq; lanarum molliciem præsenferit, nequaquam acu-
leos dētium pertimescat. Sed quid ait Saluator? Ex fructibus

Ex fructibus cogno- scere eorum cognoscetis eos. Id est, cum cœperint diuinas illas no-
ces non iam proferre tantum, sed etiam exponere, nec adu-
ciactare solum, sed etiam interpretari: tunc amaritudo illa, tunc
acerbitas, tunc rabies intelligitur, tunc nouitium uirus exha-
labitur, tunc prophane nouitates aperiuntur, tunc primũ scin-
di sepem uideas, tunc transferri patrum terminos, tunc catho-
licam fidem cædi, tunc ecclesiasticum dogma lacerari. Tales
erant hi, quos percutit apostolus Paulus in secũda ad Corin.
2. Cor. 11. dicens: Nam eiusmodi, inquit, pseudoapostoli, operarij subdo-
li, trãfigurant se in apostolos Christi. Quid est transfigurantes
se in apostolos Christi? Proferebant apostoli diuine legis
exempla, proferebant & illi: Proferebãt Apostoli Psalmorũ
authoritates, proferebant & illi: proferebant Apostoli scias
pphetarum, et illi nihilominus pferebãt. Sed cũ ea que simi-
liter ptulerant, interpretari non similiter cœpissent, tunc sim-
plices à subdolis, tunc infucati à fucatis, tunc recti à pueris,
tunc postremo ueri apostoli à falsis apostolis discernebantur.
Et non mirũ inquit, ipse. n. satanas trãfigurat se in angelum
lucis. Nõ est ergo magnũ, si ministri eius transfigurantur si-
cut ministri iustitiæ: ergo secũdum apostoli Pauli magisteriũ,
quotiescunque uel pseudoapostoli, uel pseudoprophete, uel

pseudo doctores diuinæ legis sententias proferunt, quibus ma-
 le interpretatis errores suos adstruere conentur, nō dubium
 est, quin autoris sui callida machinamenta sectentur: quæ ille
 nunquam profecto commisceretur, nisi sciret omnino nullam
 esse ad fallendum faciliorem uiam, quàm ut ubi nefarij erro- *Fallēdi uia*
 ris subinducitur fraudulentia, ibi diuinorum uerborum præ- *facillima.*
 tendatur autoritas. Sed dicet aliquis. Vnde probatur quod sa-
 cræ legis exemplis diabolus uti soleat? Legat Euangelia, in
 quibus scribitur: Tunc adsumpsit illum diabolus, id est, domi-
 num saluatorem: & statuit illum supra pinnam templi, & di- *Mat. 4*
 xit ei, Si filius dei es, mitte te deorsum, scriptum est enim: qd'
 angelis suis mandauit de te, ut custodiant te in omnibus uijs
 tuis: In manibus tollent te, ne forte offendas ad lapidem pe-
 dem tuum. Quid hic faciet misellis hominibus, qui ipsum do-
 minum maiestatis scripturarum testimonijs adpetiuit? Si in-
 quit, filius dei es, mitte te deorsum. Quare scriptum est enim
 inquit? Magnopere nobis doctrina loci istius attendenda atq;
 retinenda est, ut tanto euangelicæ autoritatis exemplo, quan-
 do aliquos apostolica, seu prophetica uerba proferre contra
 catholicam fidem uiderimus, diabolum per eos loqui minime
 dubitemus: Nam sicut tunc caput capiti, ita nunc quoque mē-
 bra membris loquuntur: membra scilicet diaboli membris
 Christi: perfidi, fidelibus, sacrilegi, religiosis, hæretici po-
 ssumo catholicis. Sed quid tandem dicit? Si inquit, filius dei
 es, mitte te deorsum. Hoc est, filius esse uis dei, & hæredita-
 tem regni cœlestis accipere, mitte te deorsum, id est, ex istius
 te sublimis ecclesiæ, quæ etiam templum dei putatur, doctri-
 na & traditione demitte. Ac si quis interroget quempiam hæ-
 reticorum sibi talia persuadentem, unde probas: unde doces,

quod ecclesie catholice uniuersalem & antiquam fidem di-
mittere debeam? Statim ille: Scriptum est enim. Et continuo
mille testimonia, mille exempla, mille autoritates parat, de
Lege, de Psalmis, de Apostolis, de Prophetis, quibus nouo
& malo more interpretatis ex arce catholica in hereseos ba-
rathrum infelix anima precipitetur.

Iam uero illis que sequuntur promissionibus miro modo
incautos homines heretici decipere consuerunt: Audent ete-
nim polliceri, & docere, quod ecclesia sua, id est, in commu-
nionis sue conuenticulo magna & specialis ac plane perso-
nalis quedam sit dei gratia, adeo ut sine ullo labore, sine ullo
studio, sine ulla industria, etiamsi nec petant, nec querant, nec
pulsent, quicumque illi ad numerum suum pertinent: tamēna
Offendere diuinitus dispensentur, ut angelicis euecti manibus, id est, a
pedē ad la gelica protectione seruati, nunquam possint offendere ad lapi-
pidem. dem pedem suum, id est, nunquam scandalizari.

Sed dicit aliquis, si diuinis eloquijs, sententijs, promissio-
nibus, & diabolus et discipuli eius utuntur, quorum alij sunt
pseudo apostoli, alij pseudo prophetae, et pseudomagistri &
omnes ex toto heretici, quid facient catholici homines, &
matris ecclesie filij: quonam modo in scripturis sanctis uerita-
tatem a falsitate discernent? Hoc scilicet facere magnopere cu-
rabunt, quod in principio Commonitorij istius sancti &
doctos uiros tradidisse nobis scripsimus, ut diuinum canone
secundum uniuersalis ecclesie traditiones, & iuxta catholici
dogmatis regulas interpretentur, in qua item catholice apo-
stoliceq; ecclesie sequantur necesse est uniuersitatem, antiqui-
tatem, consensionem. Et si quando pars cōtra uniuersitatem,
nouitas contra uetustatem, unius uel paucorum errantium di-

sensio contra omnium uel certe multo plurimum catholicorum
 consensionem rebellauerit, præfer potiores, corruptioni uni-
 uersitatis integritatem: in qua eadem uniuersitate nouitatis
 profanitati, antiquitatis religionem: Itemq; in ipsa uetustate
 unius siue paucissimorum temeritati primum omnium gene-
 ralia sunt, si qua sunt uniuersalis Concilij decreta præponat,
 tunc deinde si id minus est, sequantur quod proximum est,
 multorum atq; magnorum consentientes sibi sententias magi-
 strorum, quibus adiuuante domino fideliter, sobrie, solícite
 obseruatis, non magna difficultate noxios quosque exurgen-
 tium hereticorum deprehendemus errores. Hic iam conse-
 quens esse uideo, ut exemplis demōstrem, quonam modo pro-
 fanæ hereticorum nouitates, prolatis atque collatis ueterum ses-
 magistrorum concordantibus sibimet sententijs, & deprehē-
 dantur & condemnentur, quæ tamen antiqua sanctorum pa-
 trum consensio, non in omnibus diuinæ legis quæstiunculis,
 sed solum certe præcipue in fidei regula magno nobis studio
 & inuestiganda est, & sequenda. Sed neque semper, neque
 omnes hæreses hoc modo impugnandæ sunt, sed nouitiæ recē-
 tesq; tantummodo, cum primum scilicet exoriuntur, antequã
 infalsarint uetustæ fidei regulas, ipsius temporis uetentur an-
 gustijs, ac priusquam manante latius ueneno maiorum uolu-
 mina uitiare conentur: Cæterum dilatatæ & inueteratæ hæ-
 reses nequaquam hac uia adgrediendæ sunt, eò quod prolixo
 temporum tractu longa his furandæ ueritatis patuerit occa-
 sio. Atque ideo quasunque illas antiquiores, uel schismatum
 uel hereseon profanitatis, nullo modo nos oportet, nisi aut
 sola, si opus est, scripturarum autoritate conuincere, aut cer-
 te iam antiquitus uniuersalibus sacerdotum catholicorū Con-

cilijs conuictas damnatasq; uitare.

Itaq; cum primum mali cuiusque erroris putredo erumpere cœperit, & ad defensionem sui quædam sacræ leges uerba furari, eaque fallaciter & fraudulenter exponere, statim interpretando canoni maiorum sententiæ congregandæ sunt, quibus illud quodcunque exurget nouitium, ideoque profanum, & absque ulla ambage prodatur, & sine ulla retractione damnetur. Sed eorum duntaxat patrum sententiæ conspiciendæ sunt, qui in fide & communione catholica sanctè, sapienter, constanter uiuentes, docentes & permanentes, uel mori in Christo fideliter, uel occidi pro Christo feliciter meruerunt. Quibus tamen hac lege credendum est, ut quicquid uel omnes uel plures uno eodemq; sensu manifeste, frequenter, perseueranter, uelut quodam consentiente sibi magistro rum Concilio, accipiendo, tenendo, tradendo firmauerint, id pro indubitato, certo ratòque habeatur: Quicquid uero, quæuis ille sanctus & doctus, quanuis Episcopus, quanuis Confessor & martyr, præter omnes, aut etiam contra omnes senserit, id inter proprias & occultas & priuatas opiniunculas à communis & publicæ, generalis sententiæ autoritate secretum sit, nec cum summo æternæ salutis periculo, iuxta sacræ legem hæreticorum & schismaticorum consuetudinem uersalis dogmatis antiqua ueritate dimissa, unius hominuitium sectemur errorem: quorum beatorum patrum sanctum catholicumque consensum, nequis sibi temere contentendum forte arbitretur, ait in prima ad Corinthios Apostolus: Et quosdam quidem posuit deus in ecclesia, primum Apostolos: Quorum ipse unus erat: Secundo Prophetas: qualem in Actibus Apostolorum legimus Agabum: Tertio doctores.

Tractato = stolos. Quorum ipse unus erat: Secundo Prophetas: qualem in Actibus Apostolorum legimus Agabum: Tertio doctores.

res, qui tractatores nunc appellantur, quos hic idem Apostolus etiam Prophetas interdum nuncupat, eò quod per eos Prophetarum mysteria populis aperiuntur. Hos ergo in ecclesia dei diuinitus per tempora & loca dispensatos, quisquis in sensu catholici dogmatis unum aliquid in Christo sentientes contempserit, non hominem contemnit, sed deum, à quorum ueridica unitate nequis discrepet, impensius obtestatur idem Apostolus dicens: Obsecro autem uos Fratres, ut id ipsum dicatis omnes, & non sint in uobis schismata, sitis autem perfecti in eodem sensu, & in eadem sententia. Quod si quis ab eorum sententiæ communionem descuerit, audiet illud eiusdem Apostoli: Nō est Deus dissensionis, sed pacis. Id est, non eius, qui à consentiendi unitate defecerit, sed eorum qui in consentiendi pace permanserint: Sicut in omnibus inquit, ecclesiis sanctorum doceo, id est, catholicorum, quæ ideo sanctæ sunt, quia in fidei communionem persistunt.

Et ne quis forsitan prætermisissis cæteris, se solum audiri, sibi soli credi arrogaret, paulò post ait: An à uobis inquit, uerbum dei processit, aut in uos solos deuenit? Et ne hoc quasi perfunctorie acciperetur, adiecit: Siquis, inquit, uideatur Propheta esse aut spiritalis, cognoscat quæ scribo uobis, quia domini sunt mandata, quæ utique mandata, nisi, ut si quis est Propheta, aut spiritalis, id est, spiritalium rerum magister, summo studio æqualitatis & unitatis cultor existat, ut scilicet neque opiniones suas cæteris præferat, & ab uniuersorum sensibus non recedat: Cuius rei mandata qui ignorat, inquit, ignorabitur, id est, qui aut nescita non discit, aut scita contemnit, ignorabitur, hoc est, indignus habebitur qui inter unitos fide,

et ex aequo humilitate diuinitus respiciatur: quo malo nescio an quicquam acerbius cogitari queat.

Iulianus. Quod tamen iuxta Apostolicam comminationem Pelagiano illi prouenisse cernimus Iuliano, qui se collegarum ferri sui aut incorporare neglexit, aut excorporare praesumpsit. **Pelagiãus** Sed iam tempus est ut pollicitum proferamus exemplum, ubi, et quomodo sanctorum patrum sententiae congregatae sint, ut secundum eas ex decreto atque autoritate concilij, ecclesiasticae fidei regula figeretur. Quod quo commodius fiat hic sit iam huius Commonitorij modus, ut caetera quae sequuntur ab alio sumamus exordio. Secundum Commonitorium interlapsum est, neque ex eo amplius quicquam, quam postrema particula remansit, id est, sola recapitulatio, quae et subiecta est. Quae cum ita sint, iam tempus est ut ea quae duobus his Commonitorijs dicta sunt, in huius secundi fine recapitulemus.

Diximus in superioribus hanc fuisse semper et esse hodieque catholicorum consuetudinem, ut fidem ueram duobus his modis adprobent. Primum diuini canonis autoritate: deinde ecclesiae catholicae traditione: non quia canon solus non sibi ad uniuersa sufficiat, sed quia uerba diuina pro suo plerique arbitrato interpretantes, uarias opiniones erroneasque concipiant. Atque ideo necesse sit, ut ad unam ecclesiasticae sensus regulam scripturae caelestis intelligentia dirigatur: in his duntaxat praecipue questionibus, quibus totius catholici dogmatis fundamenta nituntur. Item diximus, in ipsa uisus ecclesiae uniuersitatis pariter et antiquitatis consensione spectari oportere, ne aut ab unitatis integritate in parte scilicet matris abrumparamur, aut e uetustatis religione in haeresem non

uitates precipitemur. Item diximus, in ipsa ecclesie uetustate duo quaedam uehementer studiosèque obseruanda, quibus penitus inherere deberent quicumque hæretici esse nolint: primum siquid esset antiquitus ab omnibus ecclesie catholice sacerdotibus uniuersalis Concilij autoritate decretum.

Deinde si qua noua exurgeret quæstio, ubi id minime reperiretur, recurrendum ad sanctorum patrum sententias, eorum duntaxat, qui suis quique temporibus & locis in unitate communionis & fidei permanentes, magistri probabiles extitissent. Et quicquid uno sensu atque consensu tenuisse inuenirentur, id ecclesie uerum, & catholicum absque ullo scrupulo iudicaretur. Quod ne presumptione magis nostra quàm au-

toritate ecclesiastica promere uideremur, exemplum adhibuimus sancti Concilij, quod ante triennium fermè in Asia **Cōcilium** Ephesini, apud Ephesum celebratum est, uiris clarissimis Basso Antiochoque Consulibus. Vbi cum de sancendis fidei regulis disceptaretur, nequa illic forsitan profana nouitas in modum perfidie Ariminensis obreperet, uniuersis sacerdotibus, qui illò ducenti ferè numero conuenerant, hoc catholicissimum, fidelissimum atque optimum factu uisum est, ut in medium sanctorum patrum sententiæ proferrètur, quorum alios martyres, alios Confessores, omnes uero catholicos sacerdotes fuisse, & permansisse constaret: ut scilicet rite atque solenniter ex eorum consensu atque decreto antiqui dogmatis religio confirmaretur, & profanæ nouitatis blasphemia condemnaretur. Quod cum ita factum foret, iure meritoque impius ille Nestorius, catholice uetustati contrarius, beatus uero Cyrillus sacrosanctæ antiquitati consentaneus iudicatus est. Et ut ad fidem rerum nihil deesset, etiam nomina & nu-

VINCEN. LIRI. GALLI

merum, licet ordinem fuiffemus obliti, edidimus eorum per-
 trum, iuxta quorum ordinem ibidem concinentem sibi con-
 cordemque sententiam, & legis sacræ proloquia expofita
 sunt, & diuini dogmatis regula constabilita est: Quæ et cõ
 firmandam memoriam hic quoque recensere nequaquam su-
 perfluum est. Sunt ergo hi uiri, quorum in illo Concilio, ut
 tanquam iudicum, uel tanquam testium scripta recitata sunt.

- Petrus Ale-** Sanctus Petrus Alexandrinus Episcopus, doctor præstanti-
xandrinus simus & martyr beatissimus: Sanctus Athanasius eiusdem ci-
Athana- uitatis antistes, magister fidelissimus & confessor eminentissi-
sus. mus: Sanctus Theophilus eiusdem item urbis Episcopus, per
Theophi- fide, uita, scientia satis clarus: cui successit uenerandus
lus. lus, qui nunc Alexandrinam illustrat ecclesiam. Et ne
Cyrellus. tan unius ciuitatis ac prouinciæ doctrinæ hæc putaretur ab-
Gregorius hibita, sunt etiam illa Cappadociæ lumina, sanctus Grego-
 rius Episcopus & confessor, de Nazando, uel Nazanzo:
Basilus Sanctus Basilius Cesareæ Cappadociæ Episcopus & Con-
Cæsariensis fessor: Sanctus item alter Gregorius Nyfenus Episcopus, si-
 dei, conuersationis, integritatis & sapientiæ merito frat-
 Basilio dignissimus. Sed ne sola gratia aut oriens tantum, ue-
 rum etiam occidentalis & latinus orbis ita semper sensisse
 se adprobaretur, lectæ sunt quoque ibi quedam ad quosda-
Felix. dam Epistole, sancti Felicis martyris, & S. Iulij urbis
Iulius. Romæ Episcoporum. Et ut non solum caput orbis, ue-
 rum etiam latera illi iudicio testimonium perhiberent, ad-
Cyprianus hibitus est à meridie, beatissimus Cyprianus Episcopus
Ambro- Carthaginensis & martyr. A septentrione sanctus Am-
sus. brosius Mediolanensis Episcopus. Hi sunt igitur om-
 nes apud Ephesum sacro decalogi numero magistri,
 consiliarij

consiliarij, testes iudicesque producti, quorum beata illa Synodus doctrinam tenens, consilium sequens, credens testimonio, obediens iudicio, absque tædio, præsumptione, & gratia de fidei regulis pronunciauit. Quanquam multo amplior maiorum numerus adhiberi potuerit, sed necesse non fuit: quia neque multitudine testium negotij tempora occupari oportebat, & decem illos non aliud serè sensisse, quàm cæteros omnes collegas suos nemo dubitabat.

Post quæ omnia adiecimus etiam beatam Cyrilli sententiam, quæ gestis ipsis ecclesiasticis continetur: Nanque cum lecta esset sancti Capreoli episcopi Carthaginensis epistola, Capreolus qui nihil aliud intendebat, & precabatur, nisi ut expugnata nouitate, antiquitas defenderetur, ita episcopus Cyrillus prolocutus est, & definiuit: quod hic quoque interponere non debet reuidetur: ait enim in fine gestorum: Et hæc, inquit, quæ lecta est epistola, uenerandi & multi religiosi episcopi Carthaginensis Capreoli fidei gestorum inseretur, cuius aperta sententia est: uult enim antiquæ fidei dogmata confirmari, nouitia uero & superflue adinuenta, & impie promulgata reprobari atque damnari: Omnes episcopi adclamauerunt, hæc omnium uoces sunt, hæc omnes dicimus, hoc omnium uotum est. Quæ tandem omnium uoces, atque omnium uota, nisi ut quod erat antiquitus traditum teneretur? quod aduentum nuper, exploderetur? Post quæ admirati sumus & predicauimus quanta Concilij illius fuerit humilitas & sanctitas, & tot numero sacerdotes, penè ex maiore parte metropolitani, tantæ eruditionis, tantæq; doctrine, ut propè omnes possint de dogmatibus disputare: Quibus propter ea ipsa in unum congregatio audendi à se aliquid & statuen-

di addere uideretur fiduciam, nihil tamen nouerent, nihil præsumerent, nihil sibi penitus arrogarent, sed omnimodis præcauerent, ne aliquid posteris traderent, quod ipsi a patribus non accepissent. Et non solum in præsentem rem bene disponerent, uerum etiam post futuris exempla præberent, ut & ipsi scilicet sacratæ uetustatis dogmata colerent, prophane uerò nouitatis adinuenta damnarent. Inuectus sum etiam in Nestorij sceleratam præsumptionem, quod sacram scripturam se primum & solum intelligere, & omnes eos ignorasse iactaret, quicumque ante se magisterij munere præditi diuina eloquia tractauissent: uniuersos scilicet sacerdotes, uniuersos confessores & martyres, quorum aliqui explanassent Dei legem, Alij uerò explanantibus consensissent, uel credidissent. Totam postremò etiam nunc errare, & semper errasse adseueraret ecclesiam, quæ; ut ipsi uidebatur, ignaros, erroneosque doctores & sequuta esset, & sequeretur.

Quæ omnia licet cumulatè abundèque sufficerent ad prophanas quasque nouitates obruendas & extinguendas, tamen nequid deesse tantæ plenitudini uideretur, ad extremum adiecimus geminam Apostolicæ sedis auctoritatem, **Sixtus** unam scilicet sancti Papæ Sixti, qui nunc Romanam ecclesiam uenerandus illustrat: alteram decessoris sui beatæ memoriæ papæ Celestini, quam hic quoque interponere necessarium iudicauimus. Ait itaque S. papa Sixtus in epistola, “ quam de causa Nestorij Antiocheno misit episcopo: Ergo, “ inquit, quia sicut ait Apostolus. Fides una est, quæ euidenter obtinuit dicenda, credamus, & tenenda credamus. Tandem illa credenda & dicenda prosequitur, & ait: Nihil ula

tra, inquit, liceat nouitati, quia nihil addi conuenit uetustati, Perspicua maiorum fides & credulitas nulla cœni permissio ne turbetur. Omnino apostolicè, ut maiorum credulitatem Celestinus perspicuitatis lumine ornaret, nouitias uerò prophanitates cœui permissione describeret. Sed & S. Papa Celestinus, pari modo eadèmq; sententia: Ait enim in Epistolam quam Gallorum sacerdotibus misit, arguens eorum conniuentiam, quòd antiquam fidem silentio destituentes, profanas nouita- Liberũ no-
tes exurgere paterentur: Merito, inquit, causa nos respicit, si sit oĩa lo-
silencio foueamus errorem. Ergo corripiantur huiusmodi, qui non sit his liberum habere pro uoluntate sermonem.

Hic aliquis fortasse addubitet, qui nam sint illi, quos habere prohibeat liberum pro uoluntate sermonem, uetustatis predicatorum, an nouitatis adinuentores. Ipse dicat, & dubitationem legentium ipse dissoluat: Sequitur enim: Desinat, inquit, si ita res est, id est, si ita est, ut apud me quidam urbes & prouincias uestras criminantur, quòd eas quibusdam nouitatibus consentire noxia dissimulatione faciatis: Desinat itaque, inquit, si ita res est, incessere nouitas uetustatem. Ergo hæc fuit b. Celestini b. sententia, non ut uetustas cessaret obruere nouitatem, sed potius nouitas desineret incessere uetustatem. Quibus apostolicis catholicisque decretis quisquis refragatur, insultet primum omnium necesse est memoriæ S. Celestini, qui statuit ut desineret incessere nouitas uetustatem deinde irrideat definita S. Xisti, qui censuit ne ultra quicquã liceat nouitati, quia nihil addi conuenit uetustati: Sed & b. Cyrilli statuta contemnat, qui uenerandi Capreoli zelum magna predicatione laudauit, quòd antiqua fidei dogmata confirmari cuperet: nouitia uerò adinuenta damnari. Ephesinam

quoque synodum, id est, totius penè Orientis sanctorum Episcoporum iudicata proculcet, quibus diuinitus placuit, nihil aliud posteris credendum decernere, nisi quòd sacrata libique in Christo consentiens sanctorum patrum tenuisset antiquitas, quiq; etiam uociferantes & acclamantes, uno ore testificati sunt, has esse omnium uoces, hoc omnes optare, hoc omnes censere: ut sicut uniuersi ferè ante Nestorium heretici contemnentem uetustatem, & adferentes nouitatem damnati forent, ita ipse quoque Nestorius autor nouitatis, & impugnator uetustatis condemnaretur. Quorum sacrosancta & coelestis gratiæ munere inspirata consensio cui displiceat, quòd aliud sequitur, nisi ut profanitatem Nestorij adferat non uideat damnatam? Ad extremum quoque uniuersam Christi Ecclesiam, & magistros eius Apostolos & Prophetas, præcipue tamen b. Apost. Paulum, uelut quædam purgamenta contemnat: illam, quòd à religione colendæ & excolendæ semel sibi traditæ fidei nunquam recesserit: illum uerò, qui scripserit: O Timothee depositum custodi, deuitans profanas uocis nouitates. Et item: Siquis uobis adnuntiauerit præterquam quod accepistis, anathema sit. Quòd si neque Apostolica definita, neque Ecclesiastica decreta temeranda sunt, quibus secundum sacrosanctam uniuersitatis & antiquitatis consensum cuncti semper heretici, & ad extremum Pelagius, Celestius, Nestorius iure meritoque damnati sunt, necesse est profectò omnibus deinceps catholicis, qui sese Ecclesiæ matris legitimos filios probare student, ut sanctæ sanctorum patrum fidei inhereant, adglutinent, immoriàtur: profanas uerò profanorum nouitates detestentur, horrescant, infectentur, persequantur.

Hæc sunt ferè quæ duobus Commoniorijs latius disserta,
aliquantò nunc brevius recapitulandi lege constricta sunt, ut
memoria mea, cui adminiculandæ ista confecimus, & com-
monendi assiduitate repareretur, & prolixitatis fastidio non
obruatur.

VINCENTII LIRI-
nensis Galli, finis.

ADVER. ERON. NO. 12

...que dicitur Communio...
...legi...
...conferunt...
...prohibita...

VINCENZI LIRI

in Galla...

[Faint, mostly illegible text in the main body of the page]